Recreatiebeleid 2050

Gemeente Midden-Delfland

GEMEENTE MIDDEN-DELFLAND

bureau buiten

Inhoudsopgave

1 Inleiding 3

1.1 Aanleiding en doel van het recreatiebeleid 3
1.2 Afbakening 3
1.3 Totstandkoming en participatie 4
1.4 Leeswijzer 5

Zo staan we ervoor: recreatie in Midden-Delfland 6

1.5 Natuur, landbouw en recreatie in één landschap 6
1.6 Het DNA van Midden-Delfland: openheid, rust en een agrarisch karakter 7
1.7 Inwonersonderzoek Recreatie & Toerisme 8
1.8 Recreatief aanbod en netwerk in Midden-Delfland 8
1.9 Hoe ontwikkelt het recreatieaanbod zich? 9

2 Opgaven voor Midden-Delfland 12

3 Blik op 2050: ambitie voor recreatie in Midden-Delfland 15

3.1 Ambitie voor recreatie in Midden-Delfland 15
3.2 Uitgangspunten van waaruit we werken 16
3.3 Actielijnen 20

Actielijn 1: Versterken positionering en gebiedsidentiteit 22

Actielijn 2: Verbeteren van verbindingen 25

Actielijn 3: Versterken van voorzieningen en verblijfskwaliteit 29

Actielijn 4: Beleving van het agrarisch en natuurlijk landschap en erfgoed 32

4 Uitvoering 34

4.1 Van visie naar uitvoering 34
4.2 Randvoorwaarden voor uitvoering 34

Bijlagen 39

Bijlage 1: Geanalyseerde documenten en geïnterviewde stakeholders 40
Bijlage 2: Routestructuren en recreatieaanbod 41
Bijlage 3: Trends en ontwikkelingen 49
Bijlage 4: Doelgroepen met Leefstijlvinder 53

Aangeboden aan
Eugénie Klok
Gemeente Midden-Delfland
29 juli 2026

Projectnummer 2026-2387

Auteurs
Anneke van Mispelaar
Barbara Waltmans
Nynke Meeske

Fotoverantwoording: PUUUR Midden-Delfland beeldbank en Bureau BUITEN

1 Inleiding

Voor u ligt het Recreatiebeleid 2050 van gemeente Midden-Delfland. Het beleid biedt een gezamenlijke koers voor de gemeente, inwoners, ondernemers en andere betrokken partijen. Daarnaast vormt het een bouwsteen voor de eerste wijziging van de Omgevingsvisie en is het de basis voor het Uitvoeringsprogramma recreatie en het Omgevingsprogramma.

1.1 Aanleiding en doel van het recreatiebeleid

Het open landschap van Midden-Delfland vervult een belangrijke functie als 'groene long' in de Metropoolregio Rotterdam-Den Haag. Midden-Delfland biedt de inwoners van de gemeente en de regiobewoners ruimte, uitzicht, natuur en diverse recreatiemogelijkheden in een bijzonder agrarisch cultuurlandschap. Tussen de weidevogels en grazende koeien wandelen, fietsen, varen, paardrijden en picknicken vele recreanten (zowel inwoners als bezoekers van buiten de gemeente). De recreatiebehoefte in de regio groeit en ruimtelijke vraagstukken hebben impact op dit authentieke, open en groene landschap. Recreatie is daarmee een belangrijk thema voor Midden-Delfland.

De ontwikkeling van recreatie in Midden-Delfland vraagt om keuzes en samenwerking. Daarbij staan de volgende opgaven centraal:

- Hoe zorgen we ervoor dat recreatiemogelijkheden aansluiten bij de groeiende behoefte aan ruimte voor ontspanning, beweging en ontmoeting, zonder dat de kwaliteiten van het landschap worden aangetast?
- Hoe benutten we recreatie als middel voor het versterken van het landschap, gezondheid, ecologie, de lokale economie, sociale cohesie, identiteit en een toekomstbestendig gebied?
- Hoe wordt recreatie een integraal onderdeel van ruimtelijke ontwikkelingen, zoals woningbouw en infrastructuur?
- Hoe maken we keuzes over waar en op welke manier recreatie passend is binnen het landschap van Midden-Delfland?

Recreatie is hierbij geen doel op zich, maar een middel voor een vitaal en toekomstbestendig Midden-Delfland.

Dit recreatiebeleid geeft richting aan de manier waarop de gemeente samen met inwoners, ondernemers en andere partners deze opgaven wil aanpakken. Het nieuwe Recreatiebeleid draagt bij aan de kwaliteit van de leefomgeving, het landschap en het groen, beleefbaarheid van het gebied, gezondheid en samenwerking met regiogemeenten.

Het Recreatiebeleid heeft twee doelen:

1. Het vormt een bouwsteen voor de eerste wijziging van de Omgevingsvisie en is de basis voor vertaling in regels.
2. Het biedt handvatten voor de ontwikkeling van gebieden met een recreatieve bestemming en voor concrete activiteiten (projecten) in de gemeente, in de vorm van een Uitvoeringsprogramma recreatie en het Omgevingsprogramma.

1.2 Afbakening

Dit beleid legt de focus op dagrecreatie in het groen en blauw van Gemeente Midden-Delfland. Onder dagrecreatie verstaan we activiteiten zoals wandelen, fietsen, varen, paardrijden, spelen, zwemmen, picknicken en (on-)georganiseerde sport, programmering zoals evenementen, gericht op ontspanning, ontmoeting en beleving van het landschap.

Binnen dit beleid maken we onderscheid tussen recreatie en toerisme. Recreatie betreft activiteiten in de vrije tijd zonder overnachting, zoals wandelen, fietsen, varen of sporten in de omgeving. Toerisme betreft vrijetijdsactiviteiten waarbij sprake is van verblijf met minimaal één overnachting. Dit beleidskader richt zich met name op recreatie, omdat het aansluit bij het dagelijks gebruik door inwoners en bezoekers uit de

omgeving en daarmee direct bijdraagt aan de leefbaarheid, gezondheid en beleving van Midden-Delfland.

De volgende onderwerpen vallen buiten de scope van dit beleidskader:

- Culturele en maatschappelijke voorzieningen;
- Utilitair gebruik van paden zoals woon-werkverkeer;
- Voorzieningen voor georganiseerde sporten en grootschalige sportvoorzieningen.

NB. Hoewel deze functies buiten de scope van dit beleid vallen, kunnen zij wel een ondersteunende rol vervullen binnen het recreatief aanbod. Het recreatiebeleid doet daarom geen uitspraken over de ontwikkeling van deze functies op zichzelf, maar erkent wel hun betekenis voor de recreatieve beleving en de kwaliteit van recreatieve routes en bestemmingen.

Het recreatiebeleid heeft betrekking op het grondgebied van de gemeente Midden-Delfland (figuur 1.1). De gemeente maakt deel uit van Bijzonder Provinciaal Landschap (BPL) Midden-Delfland, wat groter is dan het grondgebied van de gemeente, en de Metropoolregio Rotterdam Den Haag (MRDH). Hoewel wij ons richten op de gemeente, betrekken we ook de opgaven en ontwikkelingen uit het BPL en de MRDH.

Figuur 1.1 Ligging gemeente Midden-Delfland (bron: Bureau BUITEN)

Het recreatiebeleid bestaat uit een visie op recreatie in Midden-Delfland, de ambities en doelen voor de komende jaren, de bijbehorende actielijnen en een basis voor de verdere uitwerking in een uitvoeringsprogramma. Voor de totstandkoming van dit beleid zijn verschillende stappen doorlopen en methoden ingezet om inzicht te krijgen in het recreatief gebruik, de kwaliteiten en opgaven van Midden-Delfland. Daarbij is samengewerkt met inwoners, ondernemers en stakeholders uit verschillende sectoren. Onderstaand schema geeft dit proces weer:

De opbrengsten uit het participatieproces zijn verwerkt in dit recreatiebeleid. Een uitgebreid overzicht van de participatie, de betrokken partijen en de opgehaalde inzichten is opgenomen in het bijbehorende participatieverslag. Het recreatiebeleid vormt de basis voor het uitvoeringsprogramma met een bundeling van initiatieven, maatregelen en activiteiten, gericht op het realiseren van de ambities en doelen voor recreatie in Midden-Delfland.

1.4 Leeswijzer

Het beleidskader is als volgt opgebouwd:

- Hoofdstuk 2 gaat kort in op de huidige context van recreatie in Midden-Delfland, samenvattend in de sterkte-zwakte analyse (SWOT). De uitgebreide analyse is opgenomen in bijlagen 2 t/m 4.
- Hoofdstuk 3 beschrijft de belangrijkste opgaven voor Midden-Delfland.
- Hoofdstuk 4 beschrijft de ambitie voor recreatie in 2050 waarnaar we de komende jaren streven.
- In hoofdstuk 5 wordt de ambitie geconcretiseerd in actielijnen waar Midden-Delfland op gaat inzetten.
- Hoofdstuk 6 presenteert de randvoorwaarden voor uitvoering.

Zo staan we ervoor: recreatie in Midden-Delfland

Midden-Delfland is al sinds jaar en dag een plek waar genoten wordt van landschap, natuur, de rust en het weidse uitzicht. In dit hoofdstuk gaan we in op de ruimtelijke recreatieve structuur van Midden-Delfland en de identiteit, en kijken we naar de kansen en bedreigingen voor de toekomst.

1.5 Natuur, landbouw en recreatie in één landschap

Midden-Delfland heeft een open veenweidelandschap met lange zichtlijnen, historische verkaveling, weides met koeien, weidevogels en een fijnmazig netwerk van kades en watergangen. Het is een oer-Hollands eeuwenoud cultuurlandschap. Het is het resultaat van eeuwenlange ontginning, agrarisch gebruik en waterbeheer. De combinatie van polders, polderwegen, trekvaarten, kades, molens, kreekruggen, boerderijlinten en historische dorpen bepalen de identiteit van het gebied.

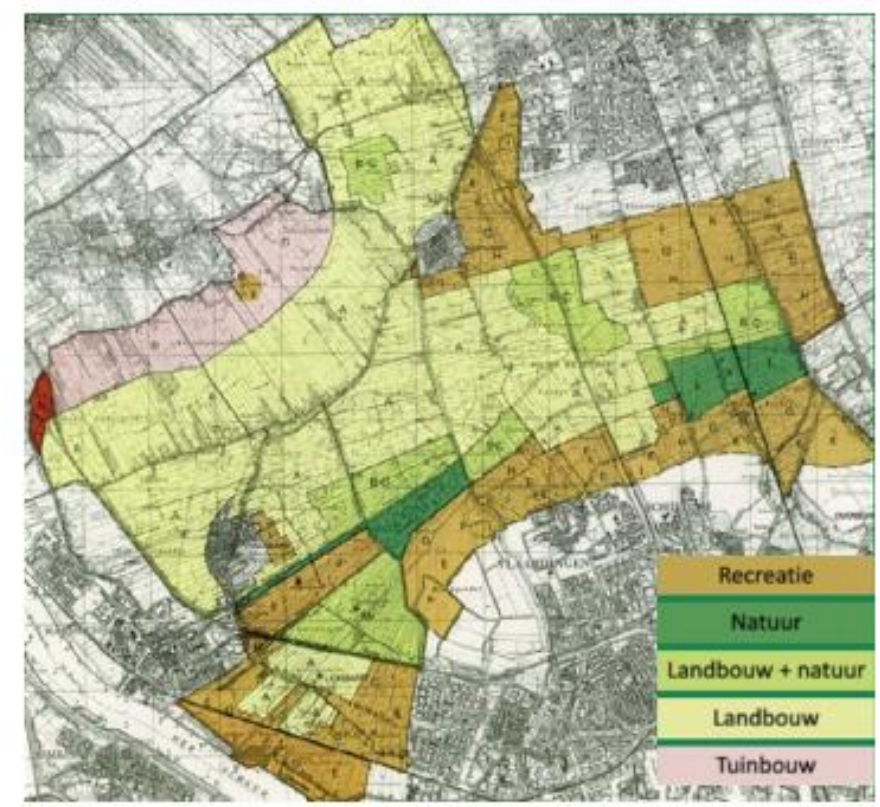
(foto: PUUUR Midden-Delfland)

Rijksbufferzone
In de jaren zestig is Midden-Delfland aangewezen als Rijksbufferzone tussen de groeiende steden in de zuidelijke Randstad. Doel hiervan was het behouden van open ruimte voor landbouw, natuur en recreatie en te voorkomen dat de steden tegen elkaar aan zouden groeien.

In de decennia daarna werd duidelijk dat het gebied te maken had met meerdere opgaven. De landbouwstructuur was versnipperd en niet altijd rendabel, de waterhuishouding en de natuur stonden onder druk en de recreatieve benutting van het gebied bleef achter bij de verwachtingen. Hoewel stedelingen het gebied opzochten vanwege de openheid en rust, ontbraken op veel plekken voorzieningen en aantrekkelijke recreatieve routes. Recreatie is vanaf dat moment een belangrijk thema voor het bestaansrecht van het Midden-Delflandse landschap, naast natuur en landbouw.

Reconstructie
De Reconstructiewet Midden-Delfland (1977), voortgekomen uit de Derde Nota Ruimtelijke Ordening, bood een integrale aanpak voor deze vraagstukken. Midden-Delfland werd als eerste gebied in Nederland heringericht binnen deze systematiek en fungeerde daarmee als voorloper van latere landinrichtingsprojecten. In de reconstructie kregen landbouw, natuur, recreatie en cultuurhistorie een volwaardige plek in de planvorming. Dit leidde tot een zorgvuldige zonering van functies: gebieden voor agrarisch gebruik en natuurontwikkeling en recreatie. De recreatiegebieden zijn met name geconcentreerd aan de randen van de steden (figuur 2.1).

Figuur 2.1 Zonering reconstructie Midden-Delfland 1989 (bron: Uitvoeringsprogramma BPL-Midden-Delfland)

De huidige ruimtelijke structuur van Midden-Delfland is in belangrijke mate gevormd door de reconstructie. De reconstructie van Midden-Delfland heeft ervoor gezorgd dat aan de randen rond de dorpen en steden recreatiegebieden werden aangelegd. Ook is er een uitgebreid netwerk van wandel- en fietspaden aangelegd voor actieve recreatie. Het middengebied bleef open en rustig met natuur en landbouw als hoofdfuncties.

De zonering, die tijdens de reconstructie is vastgesteld, wordt nog steeds als leidend principe gehanteerd bij ruimtelijk beleid. In 2017 is dit opnieuw verankerd door de aanwijzing van Midden-Delfland als Bijzonder Provinciaal Landschap (BPL) door de provincie Zuid-Holland.

Verder lezen over het landschap van Midden-Delfland? Pak de **Landschapsbiografie Midden-Delfland** erbij!

1.6 Het DNA van Midden-Delfland: openheid, rust en een agrarisch karakter

Uit de analyse, gesprekken en bijeenkomsten komen drie kwaliteiten consistent naar voren: openheid, rust en het agrarische karakter. Deze kwaliteiten vormen het fundament voor de ontwikkeling van recreatie in Midden-Delfland. Recreatie wordt hier zorgvuldig ingepast, met nadruk op kleinschalige en passende vormen (wandelen, fietsen, hardlopen, vogel spotten, yoga, meditatie, kanoën, etc.) die bijdragen aan de beleving van het landschap en de identiteit van het gebied versterken.

Deze kernkwaliteiten sluiten aan bij het bestaande ruimtelijke en landschappelijke beleid. De **Landschapsbiografie Midden-Delfland** beschrijft de historische ontwikkeling van het karakteristieke veenweidelandschap en de samenhang tussen landschap, cultuurhistorie en agrarisch gebruik. Ook de **Omgevingsvisie Midden-Delfland**, de **Toekomstvisie 2050** en de **Dorpenvisie** benadrukken het belang van het behoud van de openheid, de groene identiteit, de rust en de sterke relatie tussen de dorpen en het omliggende landschap.

Deze kwaliteiten sluiten bovendien naadloos aan bij de Cittaslow-status van Midden-Delfland: kwaliteit, authenticiteit en een leefomgeving waarin kleinschalige recreatie, zoals wandelen en fietsen, centraal staat.

Cittaslow-keurmerk
Cittaslow is het internationale keurmerk voor gemeenten met minder dan 50.000 inwoners die op het gebied van leefomgeving, landschap, streekproducten, gastvrijheid, milieu, infrastructuur, cultuurhistorie en behoud van identiteit tot de top behoren. Het is voor authentieke gebieden belangrijk de lokale identiteit te bewaken, te versterken en verder uit te dragen. In een Cittaslow kunnen inwoners en bezoekers op een plezierige, gastvrije manier en op een menselijk tempo genieten. Het bewaken en bevorderen van de kwaliteit van de leefomgeving is het allerbelangrijkst voor een Cittaslow.*

cittaslow

[1]

1.7 Inwonersonderzoek Recreatie & Toerisme

Zuid-Holland kent meerdere bestemmingen met een grote aantrekkingskracht op bezoekers. Op verschillende plekken speelt de vraag hoe de toestroom van bezoekers zich verhoudt tot de leefbaarheid en leefomgeving. De provincie Zuid-Holland ontwikkelt daarom het instrument **Bestemming in Balans**, waarmee aan de hand van verschillende indicatoren wordt gemeten of recreatie en toerisme in evenwicht zijn met de leefomgeving.

Het oordeel van de inwoners is een belangrijke indicator voor het meten van de balans. In opdracht van de provincie is daarom in 2026 een inwonersonderzoek uitgevoerd met Midden-Delfland als pilotgemeente. Het inwonersonderzoek geeft inzicht in hoe inwoners van Midden-Delfland recreatie en (dag)toerisme ervaren, welke effecten zij zien op hun leefomgeving en in hoeverre zij vinden dat recreatie en toerisme in balans zijn. Hoewel de beoogde respons niet is behaald, bieden de resultaten voldoende basis om richtinggevende conclusies te trekken.

De resultaten laten zien dat inwoners overwegend positief zijn over recreatie en toerisme in Midden-Delfland. Zo geeft 63% van de respondenten aan trots te zijn op bezoekers aan het gebied en vindt 56% dat de voordelen van recreatief bezoek opwegen tegen de nadelen. Inwoners waarderen de bijdrage van recreatie aan de levendigheid, het voorzieningenniveau en de lokale economie. Ook recreëren zij zelf graag in Midden-Delfland.

Als belangrijkste aandachtspunt noemen inwoners zwerfvuil en verkeersoverlast. Tegelijkertijd zijn zij van mening dat de positieve effecten van recreatie zwaarder wegen dan de negatieve. Volgens inwoners is er bovendien ruimte voor verdere ontwikkeling van recreatie, mits deze kleinschalig is en past bij het karakter van Midden-Delfland. De voorkeur gaat daarbij uit naar ontwikkelingen in of aan de randen van de dorpen, zoals kleinschalige dagrecreatie, horeca en evenementen, en niet in het open landschap.

De algemene conclusie van het onderzoek is dat inwoners vinden dat de huidige recreatie en het toerisme geen afbreuk doen aan de leefbaarheid van Midden-Delfland. Er is volgens hen ruimte voor verdere ontwikkeling, mits de aard en schaal van nieuwe initiatieven aansluiten bij de kwaliteiten en identiteit van het gebied.[2]

1.8 Recreatief aanbod en netwerk in Midden-Delfland

Het aanbod aan recreatievoorzieningen in Midden-Delfland is gevarieerd. Midden-Delfland beschikt over een uitgebreid netwerk van wandel-, fiets-, vaar-, ruiter- en skateroutes dat het landschap ontsluit en verbindt met de omliggende gemeenten en de Midden-Delflandse dorpen. Bijzonder zijn

[1] https://www.middendelfland.nl/cittaslow

[2] Inwonersonderzoek recreatie & toerisme (Provincie Zuid-Holland ism BRVT, 2026)

de wandelommetjes, boerenlandpaden, watergangen en thematische routes, die bezoekers het agrarische cultuurlandschap laten beleven. In het huidige padennetwerk zijn er op sommige plekken ontbrekende schakels (oost-westverbindingen, stad-landverbindingen, zie figuur op pagina 9). Dit komt veelal door de bestaande weidevogel (kern)gebieden in het landschap, waarvan het niet wenselijk is om deze te doorkruisen met paden. De uitdaging ligt in het versterken van de toegankelijkheid, kwaliteit en herkenbaarheid van het recreatieve netwerk, passend bij de kwaliteiten van het landschap.

Het recreatieaanbod is daarbij vooral kleinschalig en verspreid over de gemeente. Horeca bevindt zich verspreid door het landschap en in de dorpen. Streekwinkels, verhuurpunten voor bootjes en evenementen dragen bij aan de aantrekkelijkheid van het gebied voor inwoners en bezoekers.

Voor een toelichting op het recreatief netwerk en aanbod zie bijlage 2.

1.9 Hoe ontwikkelt het recreatieaanbod zich?

De recreatiebehoefte staat niet stil. Demografische ontwikkelingen, veranderingen in recreatiegedrag en maatschappelijke trends zorgen ervoor dat de vraag naar recreatie in en rondom Midden-Delfland verandert. Deze ontwikkelingen bieden kansen om het aanbod verder te versterken, maar vragen ook om zorgvuldige afwegingen om de kwaliteiten van het landschap, de leefbaarheid en de balans te behouden. Hieronder worden de belangrijkste ontwikkelingen beschreven die van invloed zijn op de toekomstige ontwikkeling van recreatie in Midden-Delfland.

- De recreatiebehoefte groeit, door groei van het aantal inwoners in de gemeente en in de omliggende gemeenten, en doordat we per persoon vaker naar buiten gaan om actief te recreëren (zoals wandelen en fietsen) en het dan ook dichtbij huis zoeken. Met het oog op de fysieke en mentale gezondheid is dat ook heel goed: actief zijn in een groene omgeving en elkaar ontmoeten draagt bij aan fysiek en mentaal welzijn. Voor de gemeente Midden-Delfland brengt dit kansen *en* bedreigingen met zich mee.
- Gebruikersgroepen worden diverser. Elektrisch fietsen (inclusief fatbikes, bakfietsen, transportfietsen) zorgt ervoor dat we verder en harder fietsen, waardoor we per fietstocht meer pad nodig hebben. Op sommige locaties ontstaan knelpunten in bereikbaarheid, veiligheid en gebruiksdruk.
- Andere trends aan de vraagkant van recreatie zorgen er eveneens voor dat de vraag naar recreatie in Midden-Delfland toeneemt: er is bij inwoners en recreanten behoefte aan rust en authenticiteit in de vrijetijdsbeleving, er is interesse in het platteland en het verhaal achter ons eten, en bezoekers waarderen plekken met een herkenbaar verhaal en cultuurhistorie. De verwachting die bezoekers hebben van de kwaliteit en service is daarbij steeds hoger, zowel ter plekke als online qua informatievoorziening.
- Recreatie en toerisme leveren een bijdrage aan de lokale economie en werkgelegenheid. Het aantal banen in recreatie en toerisme per 1.000 inwoners in Midden-Delfland is de afgelopen jaren gestegen van 30,4 naar 35,1[3]. De groeiende vraag naar recreatie en beleving van het landschap biedt kansen voor bestaande en nieuwe ondernemers in Midden-Delfland, zoals horeca, verblijfsrecreatie, agrarische bedrijven met recreatieve nevenfuncties en aanbieders van activiteiten. Een aantrekkelijk recreatief aanbod versterkt bovendien het vestigingsklimaat voor inwoners en bedrijven. De uitdaging is om deze economische kansen te benutten op een manier die past bij de seizoensgebonden agrarische werkzaamheden, en schaal en de kwaliteiten van het open agrarische landschap.

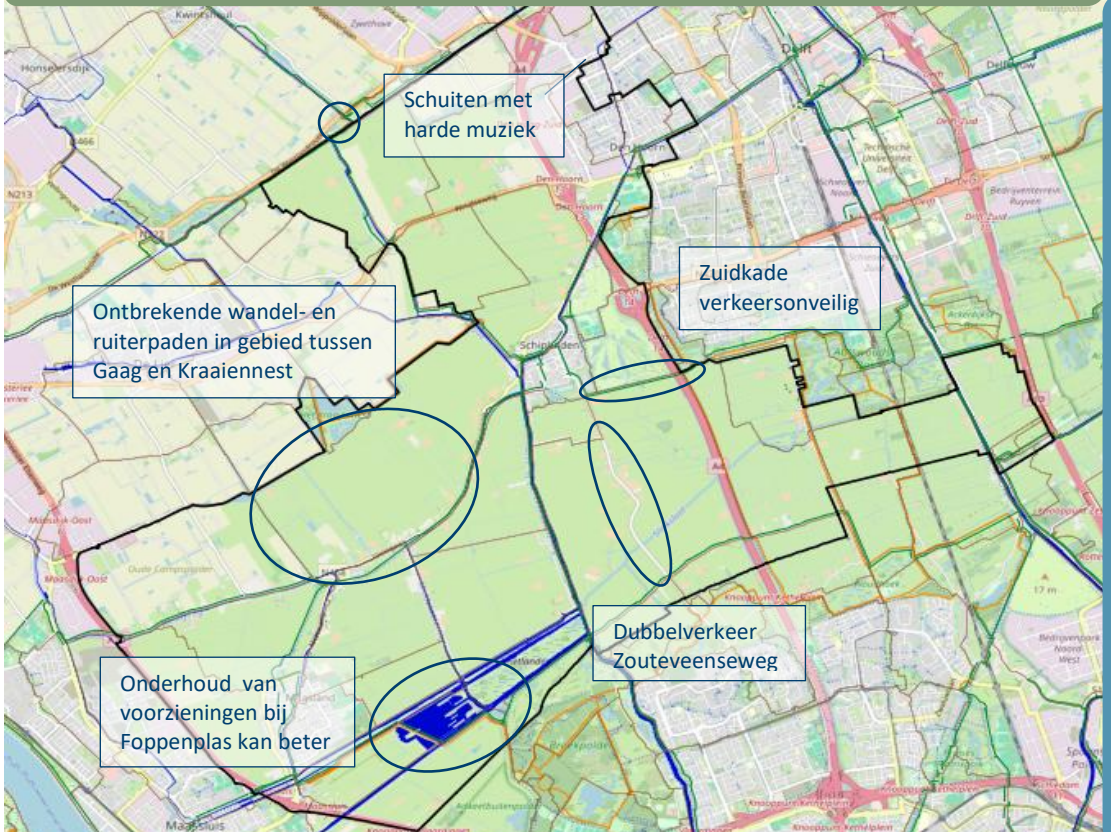
Voor een toelichting op de trends en ontwikkelingen zie bijlage 3.

[3] CBS Bevolkingsstatistiek / LISA – bewerking ABF Research (2026)

Sterke punten

- Groene long in de MRDH: open, rust en authentiek agrarisch karakter, contrast met omliggende stedelijke gebieden
- Recreatie passend bij de kernkwaliteiten: wandelen, fietsen, varen, natuur- en landschapsbeleving, weidevogels en koeien in de wei
- Agrarische recreatie: streekproducten, agrotoerisme, lokale initiatieven en activiteiten passend bij de schaal
- Cittaslow-status: als kwaliteitskader voor kleinschalige recreatie en behoud van karakter
- Actieve betrokkenheid: actieve Midden-Delflandvereniging, lokale groene gebiedsorganisaties, saamhorigheid bewoners, vrijwilligers
- Entreegebieden aangewezen: in het Uitvoeringsprogramma Landschapstafel BPL Midden-Delfland 2023–2027 zijn entreegebieden* aangewezen als concentratiepunten voor recreanten.

**Entreegebieden zijn plekken met bestaande recreatieve kwaliteiten, waar een uitwisseling is tussen 'stedelijk' en 'landschappelijk'. Ze vormen strategisch gelegen entrees naar het BPL Midden-Delfland.*

Zwakke punten

- Padenstructuur kan beter: op sommige plekken beperkt en eenzijdig, ontbrekende schakels (oost-west, stad-land), bewegwijzering versnipperd
- Drukte op paden: door verschillende gebruikersgroepen en dubbelgebruik. Kan op piekmomenten leiden tot conflicten en gevaarlijke situaties
- Waterrecreatie niet overal optimaal: niet overal voldoende aanlegplekken, op zomerse dagen drukte bij bepaalde plekken (o.a. de Foppenplas) en overlast van gebruikers, weinig gebruik van kanoroutes
- Ontbrekende voorzieningen langs paden en (vaar)wegen: toiletten, afvalpakken, rustpunten, watertappunten, parkeerplekken (in aanbod en bewegwijzering), aanlegplekken

De kaart (links) geeft een aantal belangrijke knelpunten op paden en (vaar)wegen in de gemeente weer. Het overzicht is niet uitputtend; de weergegeven knelpunten zijn voorbeelden die het meest worden genoemd. In het dynamische uitvoeringsprogramma kan het overzicht van knelpunten en maatregelen verder worden aangevuld en geactualiseerd.

Kansen

- Kleinschalig aanbod, passend bij kwaliteiten en schaal van gebied: groeiende vraag naar kleinschalige recreatievoorzieningen, zoals boerderijwinkels, horeca, educatieve routes, agrotoerisme en belevingen rondom streekproducten
- Koppeling recreatie en klimaatadaptatie: waterberging, beleefbare natuur, groenblauwe structuren met ecologisch beheer, bijenlandschap,
- Gebiedsmarketing en positionering: beter zichtbaar maken van aanbod, Cittaslow-status uitdragen, samenwerking met de regio
- Verbindingen: groene (slow) routes, stad-land verbindingen, oost-westverbindingen
- Waterrecreatie: varend erfgoed, inspelen op groeiende sector, koppeling met klimaatverandering
- Entreegebieden en dorpen ontwikkelen: ontwikkelen aanbod in aansluiting op de leefstijlen, meenemen van de uitgangspunten voor recreatie vanuit de Dorpenvisie Midden-Delfland
- Cultuurhistorie beleefbaar maken: recreatieve routes en verhalen over het agrarische landschap en erfgoed versterken.

Bedreigingen

- Grote toename van bezoekers aan Midden-Delfland: kan de rust en authenticiteit van het gebied verstoren
- Recreatieopgave: door groeiende aantal inwoners neemt de behoefte aan recreatieruimte toe. Midden-Delfland moet hier op inspelen, maar kan de opgave niet alleen opvangen
- Klimaattransitie: klimaatopgaven zoals hittestress, droogte, wateroverlast hebben aandacht nodig, maar kunnen invloed hebben op openheid van het landschap
- Beheer: er is voor de korte en middellange termijn onvoldoende geld beschikbaar voor onderhoud en beheer van bestaande recreatievoorzieningen in de regio.

2 Opgaven voor Midden-Delfland

Gemeente Midden-Delfland heeft te maken met een viertal opgaven die richtinggevend zijn voor de ontwikkeling van recreatie in de gemeente.

(foto: PUUUR Midden-Delfland)

A. Dorpen en landschap benutten voor het bieden van een gezonde leefomgeving

Midden-Delfland biedt inwoners en bezoekers iets wat in de omliggende stedelijke regio steeds schaarser wordt: rust, ruimte en een groen en karakteristiek landschap dichtbij huis. Deze kwaliteiten maken het gebied van grote waarde voor een gezonde leefomgeving. Wandelen, fietsen, spelen, elkaar ontmoeten en verblijven in het groen stimuleren een gezonde levensstijl, zorgen voor ontspanning en dragen bij aan het verminderen van stress. Daarmee levert recreatie een directe bijdrage aan zowel de fysieke als mentale gezondheid.

Groen en gezondheid wetenschappelijk onderbouwd
"Bewegen in een groene omgeving is op drie manieren gezonder dan bewegen binnenshuis. Buiten bewegen zorgt voor meer energie en plezier; minder spanning, boosheid en depressie, en een hogere intentie om de bewegingsactiviteit nog een keer te ondernemen. Juist bij kinderen, ouderen en mensen met een laag opleidingsniveau wordt een sterker verband gezien tussen groen en gezondheid. Kinderen die opgroeien in een groene omgeving gaan bijvoorbeeld veel minder vaak naar de huisarts met depressieve gedachten."
(bron: de presentatie van dr. J. Maas, VU, Netwerkdag Zuid-Holland 2026, mede gebaseerd op: Thompson Coon, J., Boddy, K., Stein, K., Whear, R., Barton, J., & Depledge, M. H. (2011) en Handleiding natuur en gezondheid De wetenschappelijke onderbouwing van de relatie tussen natuur en gezondheid J. Maas en J.A. Postma, 2025).

In Midden-Delfland voldoet iets meer dan de helft (53%) van de inwoners van 18 tot 65 jaar oud aan de landelijke beweegrichtlijn en sport. Maar van de kinderen beweegt slechts 34% minimaal 1 uur per dag buiten. Voldoende bewegen in het groen is daarmee niet voor iedereen vanzelfsprekend. In Midden-Delfland heeft ongeveer de helft van de inwoners overgewicht. En hoewel een relatief groot deel van de inwoners een hoge veerkracht heeft, heeft 34% van de jongeren psychische klachten.[4] In de Omgevingsvisie Midden-Delfland wordt ingezet op een gezonde leefomgeving, waarbij de openbare ruimte in en om de dorpen uitnodigt tot bewegen, ontmoeten en verblijven.

Een recreatief aantrekkelijke en toegankelijke omgeving is nodig voor inwoners om vaker naar buiten te gaan en meer te bewegen. Door wandel- en fietsroutes goed aan te laten sluiten op de dorpen, speel- en ontmoetingsplekken te versterken en het landschap aantrekkelijk en toegankelijk te houden, ontstaat een omgeving die uitnodigt om eropuit te gaan. Het is de vraag hoe we er voor kunnen zorgen dat er kwalitatief

[4] Bronnen: gezondheidsgids Haaglanden (2026), kindmonitor 2023; RIVM (2024). Gezondheidsmonitor Volwassenen en Ouderen

voldoende recreatief aanbod blijft en dat de inwoners en bezoekers het aanbod aantrekkelijk vinden om in te recreëren.

B. Groeiende recreatievraag vraagt om keuzes in het recreatieaanbod

In de Metropoolregio Rotterdam Den Haag is er grote en groeiende behoefte aan recreatiemogelijkheden. Midden-Delfland ligt centraal in de regio en heeft daarmee een steeds belangrijkere rol als groen uitloopgebied. De druk op het recreatieaanbod voor ontspanning, beweging en natuurbeleving in Gemeente Midden-Delfland neemt hierdoor toe.

Echter, uitbreiding van de capaciteit en kwaliteit is niet vanzelfsprekend:

- Ruimtelijke druk, zoals de spoorverdubbeling, de verstedelijkingsopgave, energietransitie, klimaatadaptatie hebben impact op het bestaande landschap en op het recreatieaanbod;
- Uitbreiding van de recreatiegebieden vraagt om voldoende budget voor het beheer. Wetende dat het beheer van de bestaande recreatiegebieden niet duurzaam financieel is geregeld, is dit een lastig dilemma;
- Voor nieuwe ontbrekende schakels in de recreatiepaden en parkeervoorzieningen is (een bescheiden hoeveelheid) ruimte nodig. Er is behoefte aan het realiseren van ontbrekende schakels in de regionale routenetwerken en meer en betere voorzieningen die aansluiten op de huidige en toekomstige vraag. Deze ruimtevraag en het gegeven dat er medewerking van verschillende eigenaren nodig is, maakt realisatie complex.

C. Recreatie accommoderen en leefbaarheid en landschap beschermen

In het Bijzonder Provinciaal Landschap vormt de gemeente Midden-Delfland het rustige middengebied. Recreërende inwoners en bezoekers komen voornamelijk naar Midden-Delfland om te genieten van de rust Teveel recreanten tegelijkertijd, en in combinatie met ander gebruik, kan zorgen voor de verstoring van die rust voor zowel mensen als dieren.

De uitdaging voor gemeente Midden-Delfland is om bij de verdere ontwikkeling van recreatie de kernkwaliteiten van het gebied en de draagkracht bij inwoners te versterken. Dit vraagt om het tegengaan van overlast en ergernis (groepen met bijv. auto's en motoren, dronkenschap op het water), aanpakken van zwerfvuil en respect voor de schaal en het karakter van het landschap. Recreatie kan daarbij heel goed een verbindende functie vervullen, bijvoorbeeld door natuurinclusieve recreatie en de beleefbaarheid van het landschap centraal te stellen en tegelijk het landschap kwalitatief te versterken.

Aandachtspunt hierbij is om binnen de bestaande zonering, die is bepaald bij de reconstructie in Midden-Delfland, functies te combineren: meervoudig ruimtegebruik. Bij de bestaande zonering, die dateert uit de jaren '70 en '80 en zones heeft voor natuur, recreatie en landbouw, ging uit van functiescheiding. Tegenwoordig ligt juist het accent op multifunctioneel ruimtegebruik en functiemenging, zoals verwoord in de Nota Ruimte. Ook voor Midden-Delfland wordt steeds vaker gezocht naar combinaties van functies. Bijvoorbeeld natuurinclusieve recreatie, landbouw en wandelen op boerenland en multifunctionele landbouw.

D. Combineren van klimaatadaptatie en recreatie voor een toekomstbestendig landschap

Het landschap van Midden-Delfland is geen statisch gegeven. Een belangrijke opgave is om het landschap klimaatbestendig in te richten. Door klimaatverandering krijgen we vaker te maken met extreme neerslag, langere droge periodes en hogere temperaturen. Groen en (zwem)water spelen hierin een belangrijke rol, bijvoorbeeld voor

waterberging, schaduw en verkoeling voor mens en dier (schaduwrijke routes, rustplekken aan het water).[5]

Recreatie en klimaatadaptatie kunnen hierbij hand in hand gaan. Waterbergingsgebieden en groenblauwe dooradering zoals natuurvriendelijke oevers en bomenrijen kunnen gecombineerd worden met wandelpaden, waterrecreatie, natuurbeleving en pauzeplekken. Waterbewuste recreatie biedt kansen om bezoekers meer inzicht te geven in thema's als waterbeheer, peilbeheer, droogte en biodiversiteit. De komende jaren worden veranderingen in de landbouw en het waterbeheer zichtbaar in het landschap. De opgave is om daarbij tegelijk ook recreatiemogelijkheden te realiseren waar dat mogelijk is, rekening houdend met de seizoensgebondenheid van agrarische werkzaamheden, broedseizoenen, droge en natte periodes.

De vier opgaven vormen samen het vertrekpunt voor de recreatievisie. In hoofdstuk 4 zijn deze opgaven vertaald naar een ambitie voor 2050, uitgangspunten voor de ontwikkeling van recreatie en vier actielijnen. De actielijnen geven richting aan de wijze waarop de gemeente de opgaven de komende jaren wil aanpakken.

[5] *Het gemeentelijke beleid heeft aandacht voor klimaatadaptatie (o.a. in het Rapport Klimaatstrategie Midden-Delfland 2021-2026, de Toekomstvisie Midden-Delfland 2050, Omgevingsvisie 1.0 en het water- en Rioleringsprogramma 2024-2030). De Uitvoeringsagenda Klimaatadaptatie 2025-2028 van de gemeente geeft uitvoering aan de doelstellingen voor klimaatadaptatie.*

3 Blik op 2050: ambitie voor recreatie in Midden-Delfland

3.1 Ambitie voor recreatie in Midden-Delfland

Midden-Delfland levert een **bijdrage aan de regionale recreatiebehoefte**, in samenwerking met de regio. We kunnen niet de hele recreatieopgave aanpakken, maar dragen bij vanuit drie schaalniveaus:

1. Gemeente: als '**achtertuin' voor de eigen inwoners** voor de dagelijkse recreatiebehoefte (ommetjes, fietsen, varen, etc.).
2. Bijzonder Provinciaal Landschap: als **rustig kerngebied** met landbouw, natuur, rustige recreatie en levendige poorten en entreegebieden.
3. Metropoolregio Rotterdam Den Haag: als **één van de parels** binnen de MRDH voor bezoekers die de kernwaarden van Midden-Delfland waarderen.

Midden-Delfland wil ook in de toekomst **een aantrekkelijk, toegankelijk en toekomstbestendig recreatief landschap zijn voor inwoners en bezoekers.** In een steeds verder verstedelijkte regio biedt Midden-Delfland een rustig gebied voor ontspanning, beweging, ontmoeting en beleving van het landschap en de dorpen.

We ontwikkelen **natuur, landschap, landbouw en recreatie in samenhang**, door voort te bouwen op de identiteit van Midden-Delfland: het veenweidelandschap, de landbouw, de cultuurhistorie en de rust en ruimte die het gebied kenmerken. Recreatie moet passen bij de schaal, draagkracht en kwaliteit van het landschap en bijdragen aan het behoud ervan voor toekomstige generaties. Zo blijft Midden-Delfland ook in de toekomst belangrijk als recreatieve bestemming en draagt bij aan een aantrekkelijk, gezond en vitaal landschap voor inwoners, ondernemers en bezoekers.

Recreatie draagt bij aan een **gezonde leefomgeving**, een betekenisvolle verbinding tussen mens en landschap, zoals ook benoemd in de Omgevingsvisie. Ruimte om te wandelen, fietsen, sporten, spelen en verblijven in het groen draagt bij aan de fysieke en mentale gezondheid van inwoners, versterkt sociale ontmoeting en vergroot de leefkwaliteit. Midden-Delfland wil **recreatie inzetten als middel om welzijn & gezondheid en verbondenheid met het landschap te versterken.**

Tegelijkertijd moet recreatie bijdragen aan een sterke en **duurzame lokale economie**. Er ontstaat ruimte voor lokale recreatieondernemers, agrariërs en initiatieven die het landschap versterken door te zorgen voor een goede recreatieve basiskwaliteit met bijvoorbeeld aantrekkelijke routes, passende rustplekken en een authentiek landschap. Recreatie in Midden-Delfland is daarom **regeneratief**: naast de economische betekenis draagt recreatie actief bij aan het verwerken van natuur, landschap, biodiversiteit, cultuurhistorie en de beleefbaarheid van het gebied. Regeneratief betekent dat recreatieve activiteiten niet alleen gericht zijn op het gebruik en de beleving van het landschap, maar ook op het toevoegen van waarde en het verbeteren van de kwaliteiten van het gebied voor toekomstige generaties (zie kader voor concrete voorbeelden van initiatieven).

Wat is regeneratieve recreatie?
Regeneratieve recreatie gaat verder dan plattelandstoerisme of agrarische recreatie. Plattelandstoerisme richt zich vooral op het beleven van het landelijke gebied en de identiteit van het platteland, bijvoorbeeld door routes, verblijf en activiteiten. Agrarische recreatie legt de nadruk op de verbinding tussen recreatie en het boerenbedrijf, zoals boerderijbezoek, streekproducten of recreatieve nevenactiviteiten. Deze vormen kunnen onderdeel zijn van regeneratieve recreatie, maar het onderscheid zit in de *actieve bijdrage aan het versterken van het landschap en de leefomgeving*. Denk aan recreanten die helpen met groen-, natuur- en landschapsbeheer, verkoop van streekproducten, toekomstbestendige agrarische bedrijven met een recreatietak, en bezoekers die bewust het bijzondere landschap waarderen waarin zij recreëren. Dit sluit aan bij de kern van de Cittaslow-gedachte.

3.2 Uitgangspunten van waaruit we werken

De volgende uitgangspunten zijn richtinggevend voor de ontwikkeling van recreatie in Midden-Delfland. Ze helpen om initiatieven en ontwikkelingen af te wegen en geven richting aan de keuzes die we maken.

- <u>Ontwikkelen met aandacht voor verschillende doelgroepen en deelgebieden</u>
  We ontwikkelen recreatie voor alle inwoners van Midden-Delfland en bezoekers uit de regio die de kernkwaliteiten van Midden-Delfland waarderen. We vinden het belangrijk dat iedereen het landschap kan beleven en ervan kan genieten. Daarom zetten we in op een **inclusief recreatieaanbod** dat aansluit bij verschillende leeftijden (o.a. ouderen en tieners), achtergronden, mogelijkheden en behoeften. Dit betekent onder andere aandacht voor fysieke toegankelijkheid van routes en voorzieningen, voldoende recreatiemogelijkheden dichtbij huis, verschillende vormen van recreatie en een aanbod dat uitnodigt tot ontmoeting.

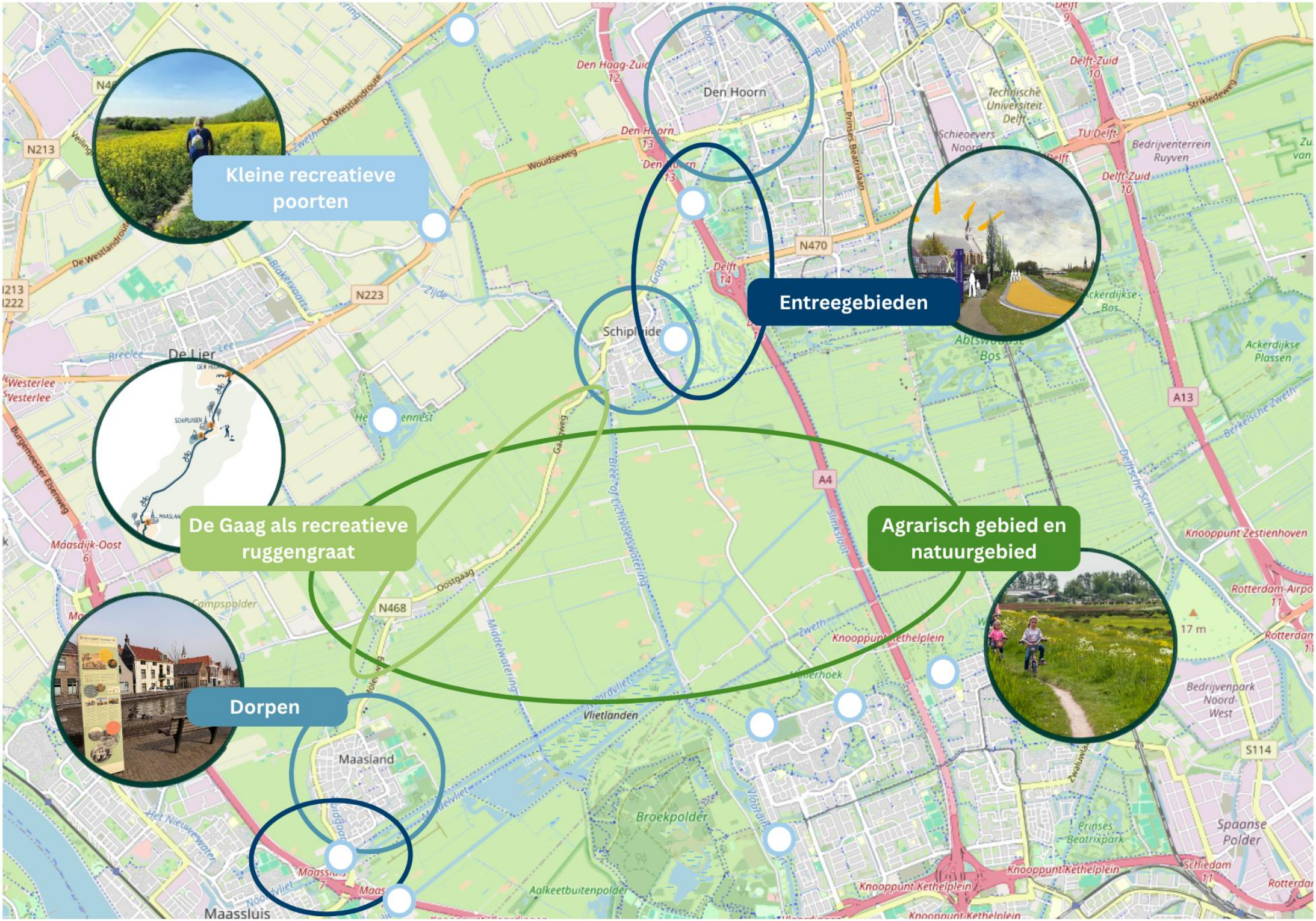
  We sturen recreatie in de gemeente door een aanpak per deelgebied[6]:
  - **Entreegebieden:** als bestemming, met intensievere vormen van recreatie (horeca, verblijfsrecreatie, evenementen en recreatievoorzieningen), voor de plezierzoeker en stijlzoeker[7] uit omliggende gemeenten en van verder weg. Deze doelgroepen waarderen levendigheid, comfort, kwaliteit en een gevarieerd aanbod aan voorzieningen. Het bestaande aanbod wordt kwalitatief versterkt om met name de Stijlzoeker aan te spreken, de leefstijl die het meest voorkomend is onder inwoners van Midden-Delfland. Zij waarderen comfort, exclusiviteit, en aantrekkelijke voorzieningen.
  - **Dorpen:** als gastvrije ontvangstlocaties en uitvalsbasis voor ommetjes, voor de plezierzoeker en verbindingszoeker. Deze doelgroepen waarderen ontmoeting, gezelligheid en activiteiten dicht bij huis. Een aantrekkelijk netwerk van routes, verblijfsplekken en voorzieningen versterkt de functie van de dorpen als toegangspoort tot het landschap.
  - **Kleine recreatieve poorten:** als kleinere entrees naar het agrarische gebied, naast de dorpen en grote entreegebieden, met informatie over het landschap en als kleiner startpunt voor routes het gebied in. Voorbeelden zijn het Kraaijennest en de Zwethzone/het Woudse Bos.
  - **Agrarisch gebied en natuurgebied:** met rustige recreatie en landschapsbeleving, voor de rustzoeker, verbindingszoeker en inzichtzoeker. Deze doelgroepen zijn breed vertegenwoordigd in de gemeente en regio, en waarderen rust, ruimte,

[6] *Deelgebieden zijn gebieden met een herkenbare ruimtelijke identiteit en functie binnen Midden-Delfland, waar de kwaliteiten van het landschap, het gebruik en de gewenste recreatie samenkomen. Deelgebieden zijn daarmee geen harde grenzen of een vorm van zonering, maar helpen om keuzes te maken die passen bij het karakter en de draagkracht van verschillende plekken.*

[7] *Voor een toelichting op de doelgroepen met de Leefstijlvinder zie bijlage 4.*

natuurbeleving en het ontdekken van het landschap en zijn verhalen. Voor hen staat het beleven van het open agrarische landschap centraal, bijvoorbeeld door wandelen, fietsen, vogels spotten en rustige vormen van waterrecreatie en agrotoerisme. Daarbij houden we rekening met gebieden met hoge natuurwaarden, zoals weidevogelgebieden en stiltegebieden, en met seizoensgebonden beperkingen (bijvoorbeeld tijdens het broedseizoen).

- **De Gaag als recreatieve ruggengraat:** als bereikbare as waarlangs (rustige) recreatieve voorzieningen zich concentreren, met aanbod passend bij de Verbindingszoeker en Inzichtzoeker.

Kleine recreatieve poorten
Entreegebieden
De Gaag als recreatieve ruggengraat
Agrarisch gebied en natuurgebied
Dorpen
Den Hoorn
Schipluiden
De Lier
Maasland
Maassluis
Vlietlanden
Broekpolder
Aalkeetbuitenpolder
Ackerdijkse Bos
Ackerdijkse Plassen
Bedrijventerrein Ruyven
Technische Universiteit Delft
Schieoevers Noord
TU Delft
Delft-Zuid
Bedrijvenpark Noord-West
Prinses Beatrixpark
Spaanse Polder
Knooppunt Kethelplein
Knooppunt Zestienhoven
Rotterdam-Airpo
Maasdijk-Oost
Campspolder
Het Nieuwewater
Westerlee
Vesterlee
Breelee
Woudseweg
De Westlandroute
Oostgaag
Gaagweg
Middelwatering
Slinkshoek
Prinses Beatrixlaan
Delftsche Schie
Berkelsche Zweth
Zweth
Middelvliet
Maasdijk
N213
N223
N468
N470
A4
A13
S114

- Multifunctioneel en flexibel ruimtegebruik
  Gezien de toenemende ruimtedruk gaan we uit van meervoudig en flexibel ruimtegebruik. Dit betekent dat één gebied of plek meerdere functies kan vervullen en dat functies in de tijd kunnen veranderen wanneer omstandigheden of behoeften wijzigen. In Midden-Delfland betekent dit dat recreatie niet los wordt gezien van andere ruimtelijke opgaven, maar waar mogelijk wordt gecombineerd met bijvoorbeeld waterberging, natuurontwikkeling, klimaatadaptatie en agrarisch gebruik.
  Door functies slim te combineren en randvoorwaarden te stellen aan gronden, blijft het open landschap en de ecologie behouden en ontstaat ruimte voor recreatie zonder extra druk op de schaarse ruimte. De gemeente benut daarbij ook haar eigen grondposities en mogelijkheden binnen gronduitgifte en pacht om bij te dragen aan landschappelijke kwaliteit, biodiversiteit en passende vormen van recreatief medegebruik.
  In het agrarisch gebied is recreatie altijd in balans met de agrarische bedrijfsvoering. Het landschap is primair een productielandschap waarin recreanten te gast zijn. Nieuwe recreatieve functies worden daarom zorgvuldig afgewogen op basis van de gevolgen voor de bedrijfsvoering, bereikbaarheid van percelen, rust en ruimte voor agrariërs en de landschappelijke kwaliteit. Waar mogelijk zoeken we naar combinaties die zowel de landbouw en recreatie versterken, bijvoorbeeld via agrarisch natuurbeheer, landschapsbeheer, streekproducten of passende vormen van agrotoerisme.
  Voorbeelden hiervan zijn landbouwpaden die recreatief medegebruikt kunnen worden, recreatievoorzieningen die bijdragen aan klimaatadaptatie en landschappelijk ingepaste verblijfsplekken.
- Recreatie vanaf het begin meenemen in ruimtelijke ontwikkelingen en omgevingsbeleid
  Recreatie wordt vanaf het begin meegenomen in plan- en beleidsvorming voor gebiedsontwikkelingen. Zo wordt recreatie een integraal onderdeel van andere ontwikkelingen en krijgt het een plaats in beleid van andere disciplines. Recreatiemogelijkheden zoals ontbrekende schakels in wandel- en fietspaden, parkeervoorzieningen en de nabijheid van bomen, parkgroen en water worden vanaf het begin meegenomen in ruimtelijke ontwikkelingen, zoals woningbouw.
- Samenwerking met omliggende gemeenten en partners in de regio
  We ontwikkelen recreatiemogelijkheden in samenwerking met omliggende gemeenten en partners in de regio. We verbinden routestructuren en recreatief aanbod met regionale initiatieven, en brengen dit aanbod onder de aandacht. Op die manier dragen we gezamenlijk bij aan de recreatiebehoefte, maar wel met initiatieven passend bij de schaal en karakter van Midden-Delfland. Bestaande recreatievoorzieningen binnen de gemeente maken deel uit van de regionale recreatieve structuur. De bijdrage van de gemeente Midden-Delfland aan het beheer ervan is altijd proportioneel ten opzichte van het gebruik ervan door inwoners en het oppervlak aan beheergebied.
- Spreiding in ruimte en tijd
  Recreatie in Midden-Delfland wordt zo ontwikkeld dat drukte beter wordt gespreid over zowel tijd als ruimte. Dit betekent dat het recreatieaanbod niet uitsluitend in het weekend, in de zomer en op de meest bekende locaties wordt benut (zoals bijvoorbeeld Vlietzicht en de infrastructuur daar direct omheen) maar juist ook op doordeweekse dagen, in de winter en in rustigere delen van het gebied (zoals de Duifpolder richting Maasland en delen langs de Schie tussen Rotterdam en Delft). Bestaande routes en voorzieningen op minder drukke plekken worden actiever onder de aandacht gebracht en beter ontsloten. Daarnaast worden dorpen en entreepunten ontwikkeld als aantrekkelijke start- en verblijfsplekken die op piekmomenten de capaciteit aan kunnen en ook buiten piekmomenten uitnodigen tot bezoek.

3.3 Actielijnen

We realiseren de ambitie aan de hand van vier actielijnen:

1. Versterken positionering en gebiedsidentiteit

A. Ontwikkelen en positioneren vanuit de Cittaslow-gedachte
B. Profileren en communiceren van een sterk en herkenbaar verhaal

2. Verbeteren van verbindingen

A. Verbeteren van de veiligheid en het comfort: Midden-Delfland fiets-, wandel-, ruiter- en vaarvriendelijker
B. Realiseren van ontbrekende schakels
C. Versterken groene en blauwe verbindingen vanuit de dorpen naar het landschap

3. Versterken van voorzieningen en verblijfskwaliteit

A. Sterke recreatieve knooppunten
B. Gastvrij recreatief landschap

4. Beleving van het agrarisch en natuurlijk landschap en erfgoed

A. Ruimte bieden aan agrotoerisme
B. Beleefbare cultuurhistorie en erfgoed

In de volgende hoofdstukken wordt elke actielijn toegelicht.

Actielijn 1: Versterken positionering gebiedsidentiteit

Actielijn 1: Versterken positionering en gebiedsidentiteit

Midden-Delfland onderscheidt zich als groen recreatiegebied tussen stad en land. De kwaliteiten van ons gebied, openheid, rust, ruimte en het agrarische karakter, sluiten aan bij de Cittaslow-principes: kwaliteit, authenticiteit en bewust genieten. Deze kwaliteiten vormen het uitgangspunt voor de verdere ontwikkeling van recreatie, aanbod, routes, samenwerking, communicatie en promotie.

A. Positioneren en ontwikkelen vanuit de Cittaslow-gedachte

We maken de Cittaslow-identiteit zichtbaarder in aanbod, routes, communicatie, promotie en samenwerking. Het Cittaslow-keurmerk wordt momenteel nog onderbenut. Positioneren vanuit één gedachte helpt bij het creëren van bekendheid van Midden-Delfland en het aanbod, maar ook bij richting geven aan toekomstige ontwikkelingen. We vinden het daarom belangrijk dat er gebiedsmarketing is, met als doel:

- De naam 'Midden-Delfland' en het gebied bekender maken, met name in de omliggende steden;
- Midden-Delfland positief associëren met natuur, landbouw en recreatie;
- Agrarische- en recreatieondernemers én cultuur- en groene gebiedsorganisaties onderling én met het gebied Midden-Delfland verbinden;
- Bijdragen aan spreiding van bezoekers naar de gebieden die meer drukte aankunnen.

Midden-Delfland heeft daarom een beleid Gebiedsmarketing Midden-Delfland 2026-2030 vastgesteld.

PUUUR Midden-Delfland is de uitvoeringsorganisatie voor gebiedsmarketing. Aan de hand van een uitvoeringsstrategie en een jaarlijks activiteitenprogramma geeft PUUUR invulling aan dit beleid. PUUUR heeft onder meer een merkidentiteit ontwikkeld:

"Groene streekontspanning dichtbij. Samen in 't weekend naar 't frisgroen dichtbij voor ontspanning en beleving en polderproducten met een verhaal."

We werken de Cittaslow-gedachte verder uit in een samenhangend aanbod van activiteiten en producten, die een positieve bijdrage leveren aan de leefomgeving gericht op de doelgroepen die we willen aantrekken.

Bij de positionering hebben we aandacht voor verschillende deelgebieden en doelgroepen:

- Entreegebied en dorpen: intensievere vormen van recreatie die aansluiten bij de wensen en behoeften van de plezierzoeker en stijlzoeker, zoals horeca met streekproducten en thematische evenementen. De positionering richt zich in deze gebieden meer op ontmoeting en gezelligheid. In communicatie en promotie ligt de nadruk op beleven, ontdekken en genieten dichtbij de stad.
- Kleine recreatieve poorten: informatie over het landschap en bewegwijzering voor routes en aanbod in het landschap, passend bij de rustzoeker, verbindingszoeker en inzichtzoeker. De positionering richt zich hier op de ontmoeting met het agrarisch gebied en natuurgebied. In communicatie en promotie staan ontdekken en unieke kwaliteiten van het landschap centraal.
- Agrarisch gebied en natuurgebied: rustige vormen van recreatie die passen bij de rustzoeker, verbindingszoeker en inzichtzoeker, zoals storytelling over het landschap, historie en het boerenleven en aanbod van lokale makers en agrariërs. De positionering richt zich hier op rust, ruimte, natuurbeleving, erfgoed en beleving van het agrarisch gebied. In communicatie en promotie staan authenticiteit, duurzaamheid, vertraging en de unieke kwaliteiten van Midden-Delfland centraal.
- De Gaag als recreatieve ruggengraat: recreatieve voorzieningen passend bij de Plezierzoeker, Verbindingszoeker en Stijlzoeker. De positionering richt zich hier op ontmoeting, gezelligheid en beleving van het landschap. In communicatie en promotie staan beleven, ontdekken en genieten van het landschap centraal.

Met een gebiedsgerichte positionering ontstaat een onderscheidend aanbod dat aansluit bij zowel de draagkracht van het landschap als de behoeften van verschillende doelgroepen. Tegelijkertijd blijft de overkoepelende merkidentiteit van PUUUR Midden-Delfland en de Cittaslow-gedachte herkenbaar in alle deelgebieden.

We dragen de Cittaslow-gedachte verder uit door lokale ondernemers en bewoners te verbinden aan de gebiedsidentiteit. PUUUR Midden-Delfland vervult daarbij een belangrijke rol. Wanneer mensen zich herkennen in het verhaal van Midden-Delfland, ontstaat meer betrokkenheid bij behoud, ontwikkeling en gastvrijheid. We stimuleren daarom eigenaarschap en trots bij ondernemers, organisaties en bewoners voor Midden-Delfland door:

- Samenwerking in het versterken van aanbod
- Gezamenlijke promotie van lokaal aanbod en verwijzing naar elkaar
- Ondersteuning van initiatieven die bijdragen aan kwaliteit en identiteit
- Kennisdeling en netwerkvorming

B. Profileren en communiceren van een sterk en herkenbaar verhaal

Een sterke en herkenbare profilering van Midden-Delfland als recreatieve bestemming is essentieel om de unieke kwaliteiten van het gebied zichtbaar en beleefbaar te maken voor inwoners en bezoekers. De Landschapsbiografie vormt hiervoor een belangrijke basis: hierin is het verhaal van de geschiedenis en ontwikkeling van het landschap van Midden-Delfland vastgelegd. De opgave ligt vooral in het vertalen van dit verhaal naar aansprekende vormen van communicatie, routes, activiteiten en informatievoorziening, zodat inwoners en bezoekers het landschap en de verhalen erachter beter kunnen ontdekken.

Daarom zetten we in op een sterk, toegankelijk en herkenbaar verhaal voor recreanten over de lange levensloop van Midden-Delfland: van een eeuwenoud ontginningslandschap naar een cultuurhistorisch veenweidegebied dat vandaag de dag een bijzondere plek inneemt midden in het hart van de Metropoolregio Rotterdam Den Haag (MRDH). Een plek waar openheid, rust en ruimte samenkomen, waar inwoner en bezoeker op gepaste wijze van kan genieten.

Door dit verhaal en het gebied zoals Midden-Delfland nu is, te verbinden aan plekken, routes, recreatievoorzieningen, streekproducten en activiteiten geven we betekenis aan het gebied en versterken we de herkenbaarheid van Midden-Delfland. Dit verhaal helpt ondernemers ook om zich te onderscheiden ten opzichte van ondernemers in andere gemeenten. Het zorgt dat inwoners en regiobewoners de Midden-Delflandse bedrijven kennen en weten te vinden. Belangrijk is dat het verhaal doorwerkt in alle onze communicatie-uitingen, ontwerp van de openbare ruimte, recreatie-aanbod en programmering.

Daarbij sluiten we aan bij regionale erfgoedverhalen en samenwerkingsverbanden die het verhaal van Midden-Delfland versterken en verbinden aan de geschiedenis van de regio. De Erfgoedtafel Trekvaarten biedt kansen om de historische betekenis van de waterverbindingen tussen stad en land zichtbaar en beleefbaar te maken. De Intercity van de Gouden Eeuw sluit hierop aan door de relatie te leggen met de ontwikkeling van handel, steden en infrastructuur in de Gouden Eeuw. Door deze verhalen te verbinden aan routes, plekken en recreatieve beleving wordt de cultuurhistorie van Midden-Delfland toegankelijker voor inwoners en bezoekers.

Uitgangspunten

- Kernkwaliteiten (openheid, rust, ruimte en agrarisch karakter) als leidend principe
- Recreatieve functies worden gestuurd per deelgebied, met nadruk op rust in het landschap en intensievere recreatie in de dorpskernen en entreegebieden
- Een herkenbare identiteit als basis voor alle uitingen (vanuit Citta-slow gedachte en gebiedsmarketing). PUUUR Midden-Delfland vervult een belangrijke rol hierbij)

Actielijn 2: Verbeteren van verbindingen

Actielijn 2: Verbeteren van verbindingen

Midden-Delfland heeft verschillende recreatieve netwerken voor wandelen, fietsen, varen, paardrijden en skaten. Deze netwerken worden intensief gebruikt door inwoners en bezoekers en ontsluiten een groot deel van de gemeente. een groot deel van de gemeente ontsluiten, zijn er een aantal knelpunten, onder meer doordat het drukker is geworden op de paden.

We willen routes en verbindingen verbeteren, ontbrekende schakels aanpakken en de kwaliteit en herkenbaarheid van paden en wegen versterken. Daarbij kijken we niet alleen naar de routes zelf, maar ook naar de bereikbaarheid van recreatieve plekken, verkeersveiligheid en passende parkeeroplossingen. Daarbij blijft het uitgangspunt dat recreatieve infrastructuur past bij de schaal, rust en landschappelijke kwaliteit van Midden-Delfland. Nieuwe paden door boerenland zijn hierbij niet altijd mogelijk omdat dit ten koste gaat van landschappelijke kwaliteit of een belemmering vormt voor de agrarische bedrijfsvoering.

A. Verbeteren van de veiligheid en comfort: Midden-Delfland fiets-, wandel-, ruiter-, en vaarvriendelijker

- **Onveilige punten aanpakken**. Op veel wegen en paden is sprake van dubbelgebruik, wat op drukke zomerse dagen kan leiden tot onoverzichtelijke en soms onveilige situaties. Verschillende locaties vragen om verbetering van de verkeersveiligheid en het comfort voor recreanten. Enkele voorbeelden zijn de Zuidkade, die een belangrijke schakel vormt in de routenetwerken voor wandelen, fietsen, paardrijden en skaten en waar de combinatie van verschillende gebruikers tot knelpunten leidt, de Willemoordseweg, waar sprake is van dubbelverkeer, sluipverkeer en onduidelijke verkeerssituaties, en de oversteek over de Zouteveenseweg, waar de veiligheid en herkenbaarheid voor recreanten aandacht vraagt. Ook de Oostveenseweg wordt door wandelaars als smal en onoverzichtelijk ervaren. In het dynamische uitvoeringsprogramma kunnen deze voorbeelden verder worden aangevuld en geactualiseerd. Knelpuntlocaties willen we veiliger maken door bijvoorbeeld gebruikersstromen beter te scheiden of te spreiden. Denk hierbij aan ruimte voor wandelaars in de berm, fietsstroken of andere maatregelen die de positie van verschillende gebruikers verduidelijken en conflicten helpen voorkomen.

Zouteveenseweg waar fietsers en auto's op een smalle weg samenkomen (foto: Google Maps)

- We zetten in op **een herkenbare inrichting van doorgaande fietsroutes** (met een consistentere vormgeving), zodat gebruikers beter worden ondersteund in hun routekeuze en de functie van routes (en bijvoorbeeld regels die er gelden) duidelijker zichtbaar wordt.
- We werken samen met agrarische ondernemers en het Groenfonds om **vliegende wandelpaden** te realiseren. Dit zijn tijdelijke verbindingen over boerenland, die gedurende een maand, of tijdens een klein evenement, open zijn door het plaatsen van tijdelijke plankjes over de sloten en bewegwijzering.

- We werken samen met regionale partners aan **goed bewegwijzerde, wandel- fiets, ruiter- en vaarnetwerken**, en een actuele routering. We streven daarbij naar een meer regionale organisatie van beheer en doorontwikkeling van recreatieve routes.
- We werken aan het **optimaliseren en waar mogelijk verduurzamen van doorgaande vaarverbindingen**. Op bepaalde delen van het netwerk (o.a. bij de Foppenplas) kan het druk zijn op het water, en doorgaande verbindingen zijn versperd (o.a. de Sionsbrug die verzakt is). Overlast beperken in de stiltegebieden.

Voorbeeld Wijk en Wouden – Hazerswoude Zoetermeer

Voorbeeld Zuid-Kennemerland

B. Realiseren van ontbrekende schakels

- We **realiseren prioritaire ontbrekende schakels** in het recreatieve netwerk, met oog voor bestaande (natuur-)kwaliteiten en aandacht voor het verbeteren van oost-westverbindingen en de aantrekkelijke verbindingen tussen stad en land. Hierbij sluiten we aan bij de aanbevelingen en prioriteiten in het onderzoek naar ontbrekende schakels in het recreatief fietsnetwerk van Hof van Delfland in 2018. Ook ontbrekende schakels in de routenetwerken (knooppunten) kunnen hier onderdeel van zijn.
- We zetten in op het **realiseren van wandelommetjes** vanuit de dorpen, ‘gewone’ poorten, en via de entreegebieden. Korte en aantrekkelijke ommetjes maken het landschap beter toegankelijk voor inwoners en bezoekers en versterken de functie van de dorpen als uitvalsbasis voor recreatie. Dit doen we door bestaande paden slim te verbinden en waar nodig ontbrekende schakels toe te voegen.

C. Versterken groene en blauwe verbindingen vanuit de dorpen naar het landschap

- We versterken **verbindingen** tussen dorpen en landschap (bv langs de Gaag) door aandacht te vragen voor en te werken aan het vergroenen van de entrees, inzetten op bloemrijke bermen en ecologische verbindingszones, en combineren dit waar mogelijk met recreatie.
- We versterken **waterkwaliteit en recreatie in balans,** tussen dorpen en landschap door het verbeteren van waterkwaliteit, waterberging, realiseren van wadi’s, waterbuffers en natuurvriendelijke overs, herstellen en zichtbaar maken van beken en sloten, bevorderen van stilte op de watergangen door duidelijke regels en controle, en combineren dit waar mogelijk met rustige recreatiemogelijkheden.

Uitgangspunten voor ontwikkeling

- De landschappelijke kwaliteit wordt bij nieuwe ontwikkelingen zoveel mogelijk behouden en versterkt. Nieuwe ingrepen sluiten aan bij het open, rustige landschap van Midden-Delfland.
- Ontwikkeling van groene, blauwe en recreatieve verbindingen wordt direct meegenomen in stedelijke ontwikkelingen (zoals nieuwbouw van woningen).
- Er is aandacht voor voldoende brede fiets- en wandelpaden voor verschillende gebruikers (bijv. ook voor gebruikers met een kinderwagen of rolstoel), op plekken waar dat kan.
- Nieuwe ontbrekende schakels sluiten zoveel mogelijk aan op bestaande regionale netwerken.
- Nieuwe verbindingen worden zoveel mogelijk gecombineerd met maatregelen voor opgaven op gebied van klimaatadaptatie.

Actielijn 3: Versterken van voorzieningen en verblijfskwaliteit

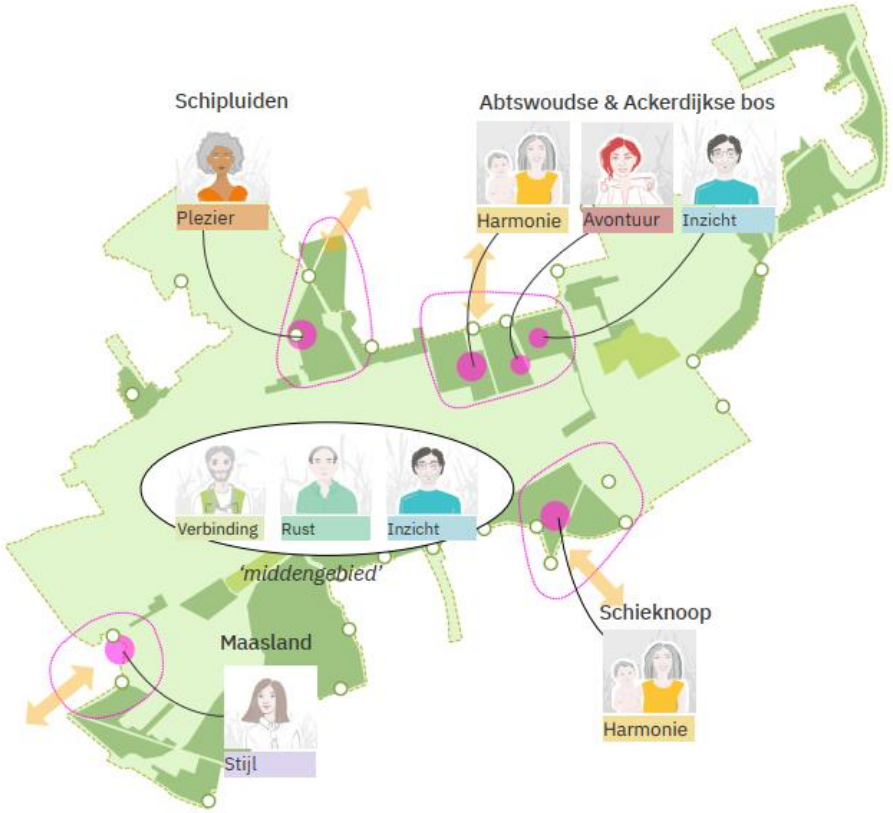
Actielijn 3: Versterken van voorzieningen en verblijfskwaliteit

Een aantrekkelijk recreatief aanbod bestaat niet alleen uit routes en bestemmingen, maar ook uit voorzieningen en plekken waar mensen kunnen verblijven, ontmoeten en het landschap beleven. Daarom zetten we in op sterke recreatieve knooppunten en een gastvrij recreatief landschap dat past bij de kwaliteiten van Midden-Delfland en communiceren en maken dit aanbod bekender naar inwoners en bezoekers. Daarbij sluiten we aan bij de verschillende functies van de entreegebieden, dorpen en het open landschap.

A. Sterke recreatieve knooppunten

- We versterken de (in het BPL aangewezen) **entreegebieden Schipluiden en Maasland als gebieden met aantrekkelijke bestemmingen voor recreatie** met ruimte voor reuring en kwalitatieve, intensievere vormen van recreatie. Hier is ruimte voor een concentratie van voorzieningen, horeca, verblijfsrecreatie en activiteiten die passen bij de schaal en identiteit van de locatie. In Schipluiden richten we ons specifiek op voorzieningen passend bij de Plezierzoeker, in Maasland op voorzieningen passend bij de Stijlzoeker. Door de kwaliteit van het aanbod te versterken, worden de entreegebieden aantrekkelijke toegangspoorten tot het landschap voor inwoners en bezoekers uit de regio en/of aantrekkelijke verblijfsgebieden.
- We versterken de **dorpen als gastvrije ontmoetingsplekken** en uitvalsbasis voor wandelen, fietsen en het beleven van het landschap. Een aantrekkelijk aanbod van voorzieningen, horeca en verblijfsplekken, passend bij de Plezierzoeker en Verbindingszoeker, draagt bij aan de leefbaarheid van de dorpen en ondersteunt de lokale economie. Recreatie kan daarmee een positieve bijdrage leveren aan het behoud en de versterking van het voorzieningenniveau.
- We bieden **ruimte aan lokale initiatieven en ondernemers** die bijdragen aan de recreatieve kwaliteit van Midden-Delfland en aansluiten bij de aanpak van deelgebieden. Kleinschalige ondernemingen, streekproducten en recreatieve initiatieven versterken de identiteit van het gebied en zorgen voor een gevarieerd aanbod dat aansluit bij de wensen van inwoners en bezoekers.

Overzicht leefstijlen per deelgebied om op in te zetten (bron: Recreatieagenda BPL)

B. Gastvrij recreatief landschap

- We ontwikkelen het agrarisch gebied en natuurgebied met rustige recreatie en landschapsbeleving voor de Rustzoeker, Verbindingszoeker en Inzichtzoeker. Deze doelgroepen waarderen rust en ruimte en ontdekken graag natuur, landschap en lokale verhalen. We zetten daarom in op activiteiten als wandelen, fietsen, vogelspotten, rustige vormen van waterrecreatie (in aansluiting op het regionale project Duurzaam Varen), thematische routes en informatievoorziening.
- We ontwikkelen een gastvrij recreatie landschap waarin voorzieningen aanwezig zijn op de plekken waar bezoekers deze nodig hebben en waar het landschap het aan kan.
- **In entreegebieden, dorpen en op enkele strategische plekken langs wandel-, fiets- en vaarroutes zetten we in op het toevoegen en verbeteren van voorzieningen** zoals rustpunten, bankjes, toiletten, afvalbakken, watertappunten, smeerpalen, parkeergelegenheid, aanlegplekken en informatievoorzieningen.
- In het rustige middengebied met natuur en landbouw, voegen we **kleine belevenissen** toe die recreanten uitnodigen om het landschap bewuster te ervaren. Denk aan uitzichtpunten (zoals de hoge stoelen), zitplekken op bijzondere locaties, vlonders langs het water, kunstwerken of andere kleinschalige elementen die uitnodigen om even stil te staan bij de omgeving. Hiermee versterken we de landschapsbeleving en stimuleren we bezoekers om te vertragen, passend bij de waarden van Midden-Delfland en het Cittaslow-keurmerk.
- Een **goede bewegwijzering en informatievoorziening** helpen bezoekers om hun weg te vinden en maken het lokale aanbod beter zichtbaar. Door aantrekkelijke recreatieve routes, knooppunten, voorzieningen, horeca, erfgoedlocaties en streekproducten beter met elkaar te verbinden, wordt het eenvoudiger om het gebied te ontdekken.

Voorbeeld van een belevenis onderweg: hoge stoelen in het agrarisch gebied van Midden-Delfland

Uitgangspunten voor ontwikkeling

- Bij het ontwikkelen van de dorpen en entreegebieden sluiten we aan bij de uitgangspunten in de Dorpenvisie Midden-Delfland 2050. Waar mogelijk worden projecten integraal opgepakt.
- Bij het ontwikkelen van voorzieningen in de entreegebieden, dorpen en het buitengebied wordt rekening gehouden met de gewenste doelgroepen (leefstijlen) en zonering
- Nieuwe initiatieven sluiten aan bij de Cittaslow-gedachte (zie ook actielijn 1).
- Ontwikkelingen zijn zoveel mogelijk multifunctioneel en combineren recreatie met natuur, landbouw, water, cultuurhistorie en gezondheid.

Actielijn 4: Beleving van het agrarisch en natuurlijk landschap en erfgoed

Actielijn 4: Beleving van het agrarisch en natuurlijk landschap en erfgoed

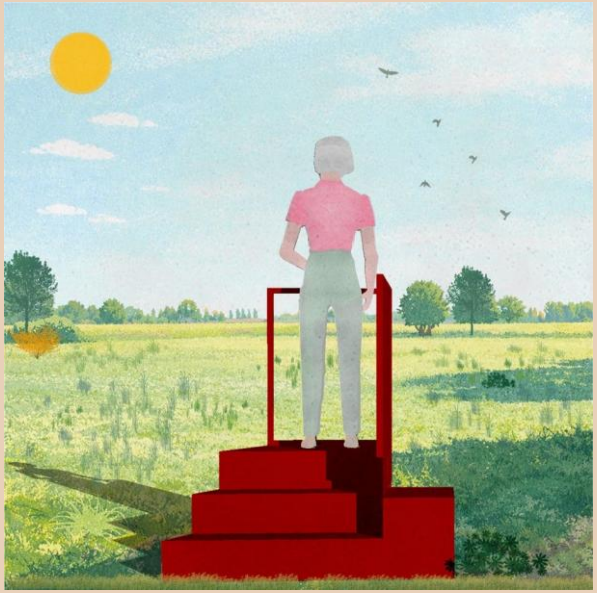
Het karakteristieke veenweidelandschap, de agrarische bedrijvigheid, historische en landschappelijke structuren (zoals sloten en kreekruggen) en erfgoedelementen in de gemeente vertellen samen het verhaal van de ontwikkeling en gelaagdheid van Midden-Delfland. Deze verhalen zijn niet overal in het landschap terug te zien en te beleven voor inwoners en bezoekers.

We maken daarom het agrarisch en natuurlijk landschap en cultureel erfgoed beter zichtbaar, toegankelijk en beleefbaar zodat de identiteit en geschiedenis van Midden-Delfland sterker wordt ervaren en er meer waardering ontstaat voor het landschap, erfgoed en de mensen die het gebied door de eeuwen heen hebben gevormd. De Landschapsbiografie vormt hierbij de basis.

1. Ruimte bieden aan agrotoerisme

- Het agrarische landschap vormt een van de dragers in het DNA van Midden-Delfland. We koesteren dit agrarische landschap, en passen recreatie daar op een zorgvuldige en passende manier in. **Agrotoeristische activiteiten** en kleinschalige recreatie op niet-agrarische plekken dragen bij aan het versterken van deze identiteit en aan de verbinding tussen stad en land.
- In samenwerking met agrariërs zoeken we actief naar **mogelijkheden voor multifunctionele landbouw**, waarbij ruimte wordt geboden aan aanvullende activiteiten die passen bij het bedrijf en het gebied. Denk hierbij aan verblijven bij de boer, kijk- en doedagen, en de verkoop van streekproducten via boerderijwinkels.
- Samen met agrariërs bekijken we ook de **mogelijkheden voor een fijnmazigere recreatieve ontsluiting van het landbouwgebied** via onder meer vliegende wandelpaden. Concreet kijken we naar paden door het landschap heen, waar boeren dat willen inpassen.

Inspiratie: Boerenpoorten in Brabant
In Van Gogh Nationaal Park (Noord-Brabant) ontwikkelen ze een nieuwe manier om het buitengebied te beleven: de Boerenpoort. De Boerenpoort vormt een herkenbare toegang tot het boerenland en verbindt zo recreatie, landbouw en natuur. Het is een plek, vaak gecombineerd met een boerderijwinkel, terras of rustpunt, waar routes starten en recreanten op een laagdrempelige manier kennis maken met het agrarische landschap.

(foto: Van Gogh Nationaal Park)

Agrarische beleving bij Belevenisboerderij Schieveen

2. Beleefbare cultuurhistorie en erfgoed

- We **koesteren en benutten de karakteristieke landschappelijke structuren** van Midden-Delfland (zoals kreekruggen, pest- en geriefbosjes, waterlopen, polderwegen) om de zichtbaarheid en waardering voor het landschap te vergroten. Deze structuren vertellen het verhaal van het landschap en vormen een natuurlijke drager voor bezoekersbeleving. Door betere duiding, fysieke en digitale ontsluiting, thematische routes en storytelling kunnen deze elementen sterker onderdeel worden van de landschapsbeleving en bijdragen aan een betere spreiding van bezoekers over het gebied. Hiermee wordt een verbinding gelegd met actielijn 1.
- We versterken de **beleving van cultuurhistorische elementen** in het landschap, zoals molens, boerderijen, trekvaarten en jaagpaden. Dit doen we via educatie, routing, toegepaste landschapskunst en storytelling, waarin we verschillende typen erfgoed belichten. We sluiten hiermee aan op de wensen en behoeften van de rustzoeker, inzichtzoeker en verbindingszoeker die de beleving van cultuur en erfgoed in het landschap waarderen.
- We versterken de **verbinding tussen de twee musea Tramstation in Schipluiden en De Schilpen in Maasland en het landschap** door museale kennis en collecties te koppelen aan routes, historische bouwwerken, programmering en informatie in het landschap.

Uitgangspunten voor ontwikkeling

- Agrotoeristische ontwikkelingen worden zorgvuldig ingepast in het agrarisch landschap en de bedrijfsvoering van agrariërs.
- Erfgoed en landschappelijke structuren worden niet alleen beschermd, maar ook actief benut om het landschap beleefbaar te maken.

4 Uitvoering

4.1 Van visie naar uitvoering

Het recreatiebeleid wordt vertaald naar een uitvoeringsprogramma met een bundeling van initiatieven, maatregelen en activiteiten, die een versterking kunnen zijn van de recreatie. Per actielijn zijn in het beleid uitgangspunten geformuleerd die het karakter hebben van een uitvoeringsstrategie. Deze uitgangspunten, en regelingen (subsidies en juridisch), zijn input voor de eerstvolgende wijziging van het omgevingsbeleid en het op te stellen omgevingsprogramma. Ditzelfde geldt voor elementen met een ruimtelijk component.

Het uitvoeringsprogramma wordt verder uitgewerkt en vastgesteld door het college na behandeling van het recreatiebeleid door de gemeenteraad, en wordt daarna periodiek geactualiseerd (minimaal elke 4 jaar). Het college houdt de voortgang en prioritering van de uitvoering in beeld. Nieuwe ontwikkelingen, initiatieven en kansen kunnen worden toegevoegd wanneer deze bijdragen aan de ambities uit het recreatiebeleid.

Bestemmingsmanagement
Bij de uitvoering besteden we aandacht aan de verschillende aspecten van bestemmingsmanagement. Bestemmingsmanagement is de overkoepelende term van alle inspanningen gericht op het realiseren van een zo groot mogelijke positieve impact van het gastvrijheidsdomein voor een stad of regio. Daarbij gaat het om het creëren van een duurzame balans tussen bewoners, bezoekers, ondernemers en de omgeving, waaronder de draagkracht van het gebied.

Bij bestemmingsmanagement wordt onderscheid gemaakt tussen bestemmingsontwikkeling en vraagsturing.

- **Bestemmingsontwikkeling**: het versterken van de recreatieve kwaliteiten en voorzieningen van Midden-Delfland, zoals paden, voorzieningen, entreegebieden en de beleefbaarheid van landschap en cultuurhistorie.
- **Vraagsturing**: het beïnvloeden van gedrag van recreanten uit de eigen gemeente, de regio en daarbuiten door communicatie, informatievoorziening, samenwerking met ondernemers en het ontwikkelen van passende activiteiten en arrangementen. Voorbeelden zijn een themafietsroute, een evenement in een dorp en een marketingcampagne.

4.2 Randvoorwaarden voor uitvoering

Koppeling met omgevingsbeleid
De uitvoering van het recreatiebeleid vindt plaats in samenhang met andere gemeentelijke opgaven en beleidsvelden. Recreatie is onderdeel van de integrale afweging binnen de fysieke leefomgeving en wordt zoveel mogelijk meegenomen in de uitwerking van de Omgevingswet, waaronder de omgevingsvisie, programma's en gebiedsgerichte ontwikkelingen. Hierdoor worden kansen benut om recreatie te verbinden met opgaven op het gebied van landschap, natuur, landbouw, klimaat, gezondheid, economie en leefbaarheid.

De Omgevingswet hanteert een samenhangende aanpak over de verschillende beleidsthema's heen. Het Recreatiebeleid draagt bij aan het actualiseren van de Omgevingsvisie 1.0 uit 2027. Het recreatiebeleid levert de bouwstenen hiervoor, in de vorm van ambitie, uitgangspunten en actielijnen, en biedt houvast om binnen het systeem van de Omgevingswet verder indicatoren te formuleren.

Omgevingsvisie en Toekomstvisie 2050
Het recreatiebeleid is een concrete vertaling van de doelen in de Omgevingsvisie en Toekomstvisie 2050. Dit zijn de kaders waarbinnen de gemeente aan de slag gaat voor de leefomgeving van de Midden-Delflanders, onder meer op het gebied van omgevingskwaliteit, leefbaarheid en duurzaamheid. Met de Toekomstvisie 2050 zijn de

ambities vastgesteld op het gebied van woningbouw, natuur, landbouw en landschap.

> *"Het open landschap is de plek om te genieten van de rijke cultuurhistorie en de natuur. Er zijn rustige gebieden en plekken waar wat meer te beleven valt. Het gebied is nog mooier geworden als een beleefbaar oer-Hollands veenweidelandschap met weidse vergezichten, biodiversiteit en typische cultuur-historische landschapselementen. Midden-Delflanders, boeren, maatschappelijke organisaties en overheden zorgen ervoor dat het gebied beleefbaar is door middel van fiets- en wandelpaden en activiteiten gericht op natuurbeleving, voedselproductie en educatie. Overheden, maatschappelijke organisaties, boeren en ondernemers maken het landschap beleefbaar. Bijvoorbeeld met het aanleggen van recreatieve wandel- en fietspaden, activiteiten en horeca in het landschap en de dorpen"*

Ook het Hoofdlijnenakkoord 2026-2030, *Bouwen aan een sterk Midden-Delfland* laat zien hoe het bestuur en onze ambtelijke organisatie werkt aan een herkenbaar en aantrekkelijk Midden-Delfland. Waarbij recreatie bijdraagt aan economie, landschapsbehoud, gezondheid van inwoners en leefbaarheid in de dorpen en het buitengebied.

Het recreatiebeleid Gemeente Midden-Delfland gaat verder dan de beleefbaarheid van het landschap. Het recreatiebeleid kent namelijk veel raakvlakken met andere thema's. Naast landschap, ook mobiliteit, wonen, openbare ruimte, voorzieningen, welzijn, gezondheid, ecologie, energie- en landbouwtransitie en klimaatadaptatie, economie, cultuur en erfgoed.

Recreatieve doelen moeten in samenhang met beleidsdoelen van deze thema's gerealiseerd worden: om de recreant de beste beleving te geven, ruimte te besparen en middelen doelmatig te besteden. De integrale aanpak, waar ook het omgevingsbeleid een belangrijke plek heeft, is hiervoor essentieel. De inbreng vanuit deze beleidsvelden is benut bij het opstellen van dit beleid. De inhoud van het uitvoeringsprogramma wordt afgestemd met deze beleidsthema's. De integrale afweging vindt verder plaats bij de doorontwikkeling van de Omgevingsvisie, waarbij eveneens participatie van de diverse gebiedspartners wordt georganiseerd.

Hoe verhoudt dit beleid zich tot het bestaande beleid?
Tot nu toe heeft de gemeente Midden-Delfland geen specifiek eigen recreatiebeleid. De visie zoals verwoord in dit recreatiebeleid is in lijn met de visie zoals die globaal in de Omgevingsvisie is omschreven. De veranderingen in het voorliggende beleid, t.o.v. de Omgevingsvisie 1.0, zitten met name in de volgende uitvoeringsaspecten:

- Focus: programmatische aanpak met meer focus door vier actielijnen. Scherper is omschreven wat de bijdrage van de gemeente Midden-Delfland is in de regionale recreatiebehoefte. Ook is omschreven wat de bijdrage van recreatie en toerisme is aan de samenleving, economie en omgeving van de gemeente Midden-Delfland.
- Doelgroepen: meer rekening houden met doelgroepen, ook in relatie tot meer gebiedsgerichte aanpak.
- Samenwerking: gerichter samenwerking met andere partijen, ook in relatie tot programmatische aanpak.
- Financiering: doelmatig inzetten van middelen in relatie tot programmadoelen (o.a. inzet middelen toeristenbelasting).

Samenwerking en organisatie
Het recreatiebeleid kan de gemeente alleen uitvoeren in samenwerking met andere partijen. De gemeente zoekt samenwerking met ondernemers, agrariërs, terreinbeheerders, maatschappelijke organisaties, inwoners en regionale partners. De rol van de gemeente verschilt per project en kan variëren van initiëren en faciliteren tot verbinden en regisseren:

- Regie voeren op uitvoering van het recreatiebeleid.
- Verbinden van ambtelijke beleidsvelden (sport, landbouw, economie, etc.) voor integratie van recreatie in ruimtelijke plannen en breder gemeentelijk beleid.
- Faciliteren van initiatieven van inwoners, ondernemers en maatschappelijke organisaties.

- Duurzaam beheer en doorontwikkeling van gemeentelijke recreatievoorzieningen.

Lokale ondernemers en maatschappelijke organisaties zijn een belangrijke partners voor de gemeente bij het realiseren van dit beleid. Het verder bouwen aan deze samenwerking is van belang voor de realisatie van projecten vanuit de actielijnen 1 (positionering en gebiedsidentiteit), 3 (voorzieningen en verblijfskwaliteit) en 4 (beleving landschap). Hiervoor wordt verkend hoe een netwerk van betrokken recreatiepartners kan bijdragen aan de uitvoering van de visie. In dit netwerk kunnen ontwikkelingen, kansen en knelpunten worden besproken en kan het uitvoeringsprogramma periodiek worden afgestemd.

Een belangrijke samenwerkingspartner is Stichting PUUUR Midden-Delfland. PUUUR richt zich op de promotie en zichtbaarheid van Midden-Delfland. PUUUR is verantwoordelijk voor de uitvoering van de gebiedsmarketing en bestemmingsontwikkeling, vanuit het Beleid gebiedsmarketing Midden-Delfland 2026-2030 en werkt samen met de gemeente aan actielijn 1: versterken positionering gebiedsidentiteit van het nieuwe Recreatiebeleid. De gemeente stemt periodiek af met PUUUR over de voortgang van de activiteiten. Daarnaast werkt PUUUR ook aan projecten voor BPL Midden-Delfland (en ontvangt ze daar ook middelen voor, net als bijdragen van lokale ondernemers).

De gemeente werkt ook samen met organisaties in de regio. Recreatie is een gemeentegrensoverschrijdende en regionale opgave. Wandelaars, fietsers en schippers ervaren geen bestuurlijke grenzen en recreatieve netwerken lopen door over gemeentegrenzen heen. Partners zijn onder meer Bijzonder Provinciaal landschap Midden-Delfland (BPL-MD), Coöperatief Beheer Groengebieden Midden-Delfland (CBG) en de Metropoolregio Rotterdam Den Haag (MRDH).

- BPL-MD: Gebiedspartner en vertegenwoordiger van gemeentelijke belangen.
  - Gesprek voeren over de bijdrage van Midden-Delfland aan de regionale recreatie-opgave.
  - Samenwerken met buurgemeenten, terreinbeheerders, ondernemers, andere organisaties aan gebiedsgerichte opgaven.
  - Verbinden van gemeentelijke recreatievoorzieningen met andere voorzieningen in het BPL.
  - Samenwerken aan marketing en promotie van aanbod in PBL Midden-Delfland.
  - Samenwerken in gezamenlijke projecten, benutten subsidiemogelijkheden.
- CBG: de gemeente is deelnemer in het CBG. CBG is de samenwerking voor beheer van de recreatiegebieden in BPL Midden-Delfland (zie ook hierna onder het kopje beheer). De verantwoordelijkheid van de uitvoering ligt bij Staatsbosbeheer.
- MRDH: Strategisch partner en vertegenwoordiger van gemeentelijke belangen.
  - Afstemmen van recreatieve ontwikkelingen met regionale opgaven zoals woningbouw, infrastructuur en mobiliteit (o.a. spoorverdubbeling).
  - Samenwerken aan ontwikkeling en beheer van bovenregionaal aanbod en evenwichtige spreiding van bezoekers binnen de regio.
  - Benutten regionale kennis, subsidies, etc.

Financiering en inzet middelen

Voor de uitvoering van het recreatiebeleid is jaarlijks structureel circa €40.000 beschikbaar. Daarnaast is een deel van de opbrengst van de toeristenbelasting geoormerkt voor gebiedsmarketing. Deze inzet draagt direct bij aan de uitvoering van het recreatiebeleid door het versterken van de positionering, bekendheid en aantrekkelijkheid van gemeente Midden-Delfland als recreatief gebied.

Voor het uitvoeringsprogramma worden de reeds beschikbare middelen ingezet, waaronder de middelen uit de toeristenbelasting. De financiële verantwoording over de inzet van deze middelen vindt plaats via reguliere Planning & Control cyclus van de gemeente (onder andere via Jaarrekening programma 1). Wanneer voor een specifiek project

aanvullende middelen nodig zijn, wordt hiervoor een voorstel voorgelegd aan de gemeenteraad.

De financiële consequenties van nieuwe projecten worden inzichtelijk gemaakt en meegenomen in de jaarlijkse integrale afweging van gemeentelijke middelen.

Daarnaast heeft het recreatiebeleid een breder economisch effect. Recreatie is één van de kostendragers voor het landschapsbeheer in Midden-Delfland. Recreatieve bedrijvigheid zorgt voor banen en inkomsten. Agrariërs kunnen via verschillende recreatieve neventakken (van beheer van recreatieterrein tot ontvangst van gasten en verkoop van streekproducten) hun bedrijfsmodel diversifiëren en daarmee toekomstbestendiger maken. Een sterke lokale identiteit maakt streekproducten uit de gemeente aantrekkelijk voor afnemers.

Beheer recreatiegebieden
De gemeente beheert haar eigen recreatievoorzieningen. Daarnaast is de gemeente deelnemer aan Coöperatief Beheer Groengebieden Midden-Delfland (CBG) die verantwoordelijk is voor het beheer, onderhoud en de exploitatie van de recreatie- en groengebieden in BPL Midden-Delfland. Het is een samenwerking tussen zes gemeenten (waaronder Midden-Delfland) en de uitvoering is in handen van Staatsbosbeheer. Ook via deze organisatie draagt de gemeente substantieel bij aan het beheer van de recreatievoorzieningen in de regio.

Gemeente Midden-Delfland vindt de continuïteit van de samenwerking bij het beheer van de regionale recreatiegebieden belangrijk en ondersteunt deze samenwerking. De gemeente werkt graag samen bij het beheer van de recreatiegebieden vanwege:
- Het bestaansrecht van Midden-Delfland als groene long en daarmee de verantwoordelijkheid van onze gemeente voor het groen in de regio.
- Het grensoverschrijdende karakter van actieve recreatie in het groen en het belang ervan voor de gezondheid van de inwoners van de gemeente en de regio.
- Het voordeel dat de samenwerking binnen CBG oplevert omdat de kwaliteit van het beheer van de recreatiegebieden uniform is en de schaal- en aanbestedingsvoordelen door de gezamenlijke uitvoering.

We vinden het als gemeente belangrijk dat de agrariërs een rol vervullen bij de uitvoering van het beheer. Dit levert extra kwaliteit op en is een meerwaarde vanwege neveninkomsten. Waar mogelijk zoeken we naar uitbreiding van de rol van de agrariërs.

Monitoring en evaluatie
Het uitvoeringsprogramma wordt periodiek (bijvoorbeeld jaarlijks) geactualiseerd, in afstemming met partners zoals PUUUR Midden-Delfland. Hiervoor brengen de gemeente en PUUUR Midden-Delfland in beeld welke acties zijn uitgevoerd en, waar mogelijk, in hoeverre deze acties bijdragen aan de ambities uit het recreatiebeleid. Dit gebeurt door gebruik te maken van beschikbare gegevens, signalen uit het gebied en gesprekken met betrokken partners.

Daarbij wordt onder andere gekeken naar:
- De herkenbaarheid van de gebiedsidentiteit - bijvoorbeeld door te volgen hoe de gebiedsidentiteit van PUUUR Midden-Delfland wordt uitgedragen, het bereik en gebruik van informatievoorziening en routes, deelname aan activiteiten en de betrokkenheid van ondernemers, inwoners en andere gebiedspartners.
- De kwaliteit, veiligheid en samenhang van recreatieve verbindingen - bijvoorbeeld door het actualiseren van knelpunten in wandel-, fiets-, ruiter- en vaarroutes, de voortgang van projecten voor ontbrekende schakels en ommetjes, en signalen over verkeersveiligheid op locaties zoals de Zuidkade en de oversteek bij de Zouteveenseweg.
- De gastvrijheid en kwaliteit van voorzieningen - bijvoorbeeld door de kwaliteit en het gebruik van recreatieve voorzieningen zoals entrees, rustpunten, aanlegplaatsen, toiletten, informatievoorzieningen en recreatieve knooppunten in beeld te brengen.

- De beleefbaarheid van het agrarisch landschap, natuur en erfgoed - bijvoorbeeld door te volgen welke initiatieven ontstaan rond agrotoerisme, streekproducten, landschapsverhalen, erfgoedbeleving en landschapselementen zoals kreekruggen, boerderijen en historische structuren.
- De balans tussen recreatie, landschap, natuur, landbouw en leefbaarheid - bijvoorbeeld door signalen van inwoners, agrariërs, terreinbeheerders en natuurorganisaties te benutten over drukte, overlast, recreatie op het water, verstoring van natuurwaarden en de inpassing van recreatie in het agrarische gebied.

Binnen het systeem van de Omgevingswet moeten hiervoor passende indicatoren worden geformuleerd. De resultaten van monitoring en evaluatie worden gebruikt om het uitvoeringsprogramma bij te sturen, prioriteiten te bepalen en nieuwe kansen toe te voegen.

Bijlagen

Bijlage 1: Geanalyseerde documenten en geïnterviewde stakeholders

Overzicht geanalyseerde documenten

- Omgevingsvisie 1.0
- Coalitieakkoord en addendum
- Toekomstvisie Midden-Delfland 2050
- Fietspaden basisnetwerk MRDH & Provincie
- Propositie spoorverdubbeling
- Visie Maaslandse Poort
- Dorpenvisies
- Recreatievisie gemeente Maassluis
- Recreatievisie gemeente Delft
- Rapport Bestemming in Balans Zuid-Holland
- Landschapsontwikkelingsperspectief Midden-Delfland
- Eindrapport Bezoekersaanpak Midden-Delfland
- Visie Landschapstafel BPL Midden-Delfland
- Uitvoeringsprogramma Landschapstafel BPL Midden-Delfland en herijking
- Landschapsbiografie Midden-Delfland
- Prestaties gebiedsmarketing Midden-Delfland 2026
- Ontwikkelperspectief 2030 op de bestemming Midden-Delfland – Meerjaren Ambitie en Strategie Stichting PUUUR Midden-Delfland
- Activiteitenplan 2026 Stichting PUUUR Midden-Delfland
- Entreegebieden BPL Midden-Delfland
- Recreatieagenda Midden-Delfland
- Recreatief fietsnetwerk Hof van Delfland

Overzicht geïnterviewde stakeholders

- Wethouder gemeente Midden-Delfland
- Midden-Delfland Vereniging
- Fietsersbond Delft
- Polderarchitect gemeente Midden-Delfland
- Natuurmonumenten
- Staatsbosbeheer
- Stichting PUUUR Midden-Delfland
- Programmamanager BPL Midden-Delfland

Bijlage 2: Routestructuren en recreatieaanbod

Routestructuren

Midden-Delfland heeft een wandel-, fiets-, vaar-, ruiter- en een skateroutenetwerk.

We hanteren drie definities:

- Netwerken: een samenhangend netwerk van paden- en wegen, bewegwijzerd en verbonden via genummerde knooppunten.
- Paden: de ondergrond waarop men wandelt, fietst, skatet, of paard rijdt. Het is de fysieke infrastructuur die als basis dient voor netwerken en routes.
- Routes: het bewegwijzerde tracé over paden en wegen. Het zijn suggesties om te wandelen, fietsen, varen of skaten.

De netwerken ontsluiten een groot deel van de gemeente. Toch zijn er ook een aantal knelpunten:

- Een tekort aan oost-westverbindingen (door de snelweg A4 die het landschap doorkruist);
- Een tekort aan goede stad-landverbindingen;
- Beleefbaarheid en veiligheid van wegen en paden is niet overal optimaal (o.a. door verschillende of ontbrekende bewegwijzering en meerdere gebruiksgroepen die elkaar kruisen waardoor op piekmomenten en -dagen drukte ontstaat).

Daarnaast neemt de diversiteit aan gebruikers op de paden toe. Naast reguliere fietsers maken ook mountainbikers, gebruikers van bakfietsen, e-bikes, fatbikes en andere (lichte) voertuigen gebruik van het netwerk. Dit leidt op sommige locaties tot spanningen tussen gebruiksgroepen en stelt andere eisen aan de inrichting en het beheer van paden.

Fietsnetwerk

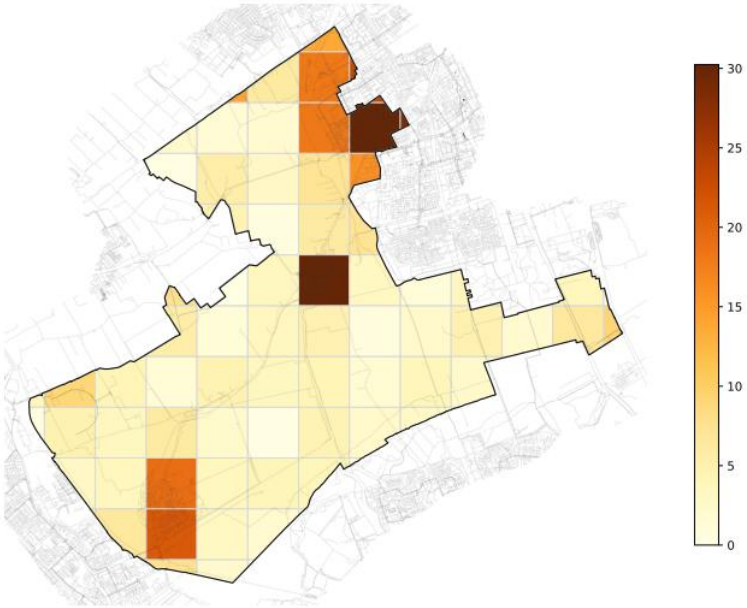
BPL Midden-Delfland heeft een fietsknooppuntennetwerk van ca. 66 kilometer en 80 knooppunten. Er gaan ook recreatieve fietspaden naar andere gemeenten zoals Delft, Maassluis, Schiedam, Vlaardingen, Rijswijk en Den Haag.

Naast het fietsnetwerk heeft BPL Midden-Delfland een mountainbikeroute van 12 kilometer lang in Broekpolder (Vlaardingen). Uit gesprek met terreinbeheerders blijkt dat er meer behoefte is aan mountainbikeroutes. Momenteel is er weinig aanbod voor deze gebruikersgroep, zij begeven zich daarom op onverharde wandelpaden. Door de toenemende drukte op de paden, roept dit weerstand op.

Het fietsnetwerk wordt bovendien door verschillende typen gebruikers benut, met uiteenlopende snelheden en ruimtebehoeften. Dit vergroot het belang van duidelijke routekeuzes en passende inrichting.

De dichtheid van de fietspaden in gemeente Midden-Delfland is het hoogste in de kernen Maasland, Schipluiden en Den Hoorn. Daarbuiten gaan de fietspaden met name over openbare wegen en landbouwwegen waar ook ander verkeer (auto, landbouwverkeer, wandelaars, etc.) gebruik van maakt.

Fietspaden per vierkante kilometer (bron: ArcGIS Bureau BUITEN)

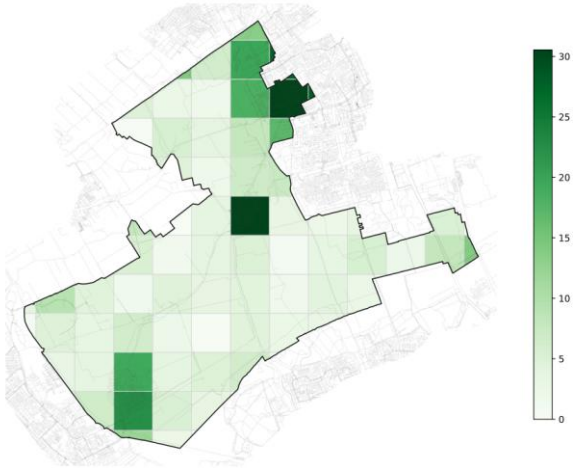
Wandelnetwerk

BPL Midden-Delfland heeft een dekkend Hof van Delfland-wandelnetwerk van ca. 63 kilometer aan bewegwijzerde wandelpaden. Veel wandelingen gaan over onverharde polderwegen en, door recreatie- en natuurgebieden. Onderdeel van het wandelnetwerk zijn circa 50 wandelommetjes van 3 tot 9 kilometer lang. Deze wandelommetjes zijn opgezet door vrijwilligers in de Werkgroep paden van de Midden-Delfland Vereniging.

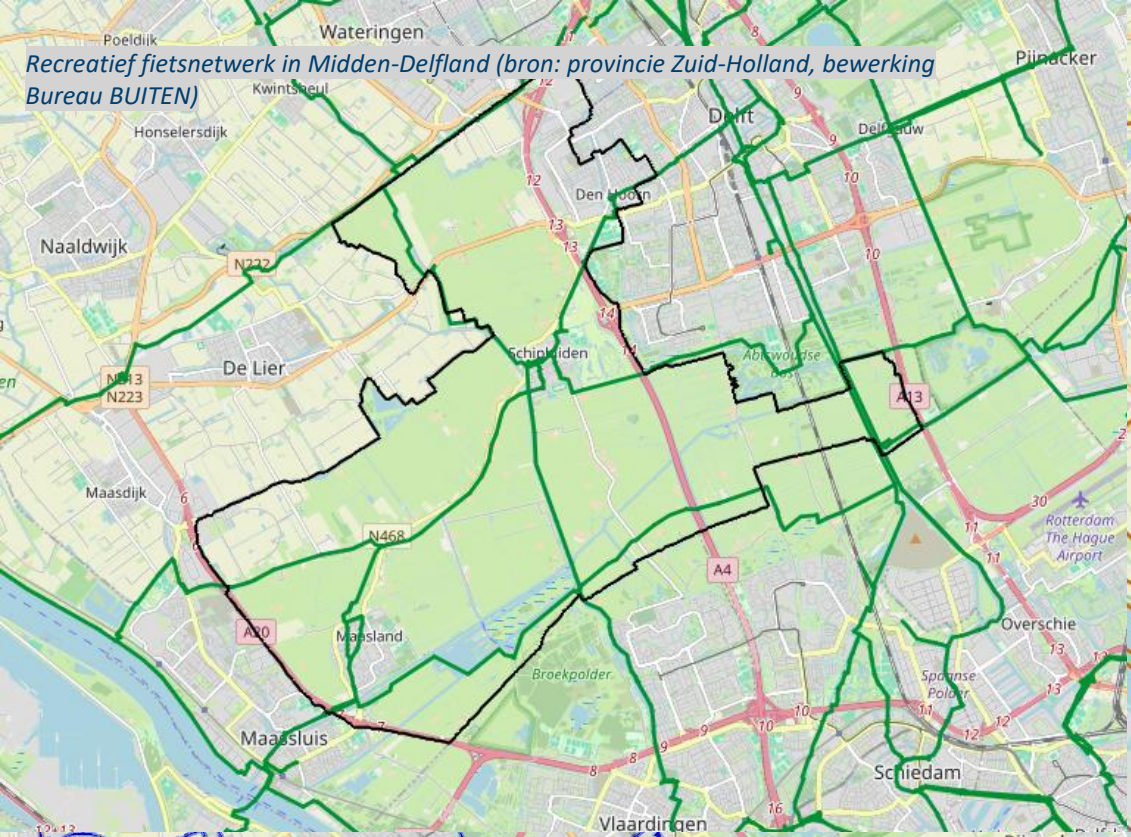
Gemeente Midden-Delfland heeft naast een deel van het wandelnetwerk ook boerenlandpaden, kerkenpaden, en zogenoemde vliegende paden (pilot met boerenlandpaden die tijdens een beperkte periode open zijn). Op (met name) boerenlandpaden kan sprake zijn van aanwezigheid van vee. Dit vraagt aandacht voor veiligheid en duidelijke communicatie richting gebruikers, bijvoorbeeld via bebording en gedragsregels.

De wandelpaden worden op veel plekken gecombineerd met ander verkeer (auto's, fiets, etc.) waardoor veel dubbel gebruik op smalle paden en wegen ontstaat. Er zijn voornamelijk veel wandelpaden in de kernen van de gemeente. Buiten de kernen lopen de wandelpaden met name over de openbare wegen en is de dichtheid lager.

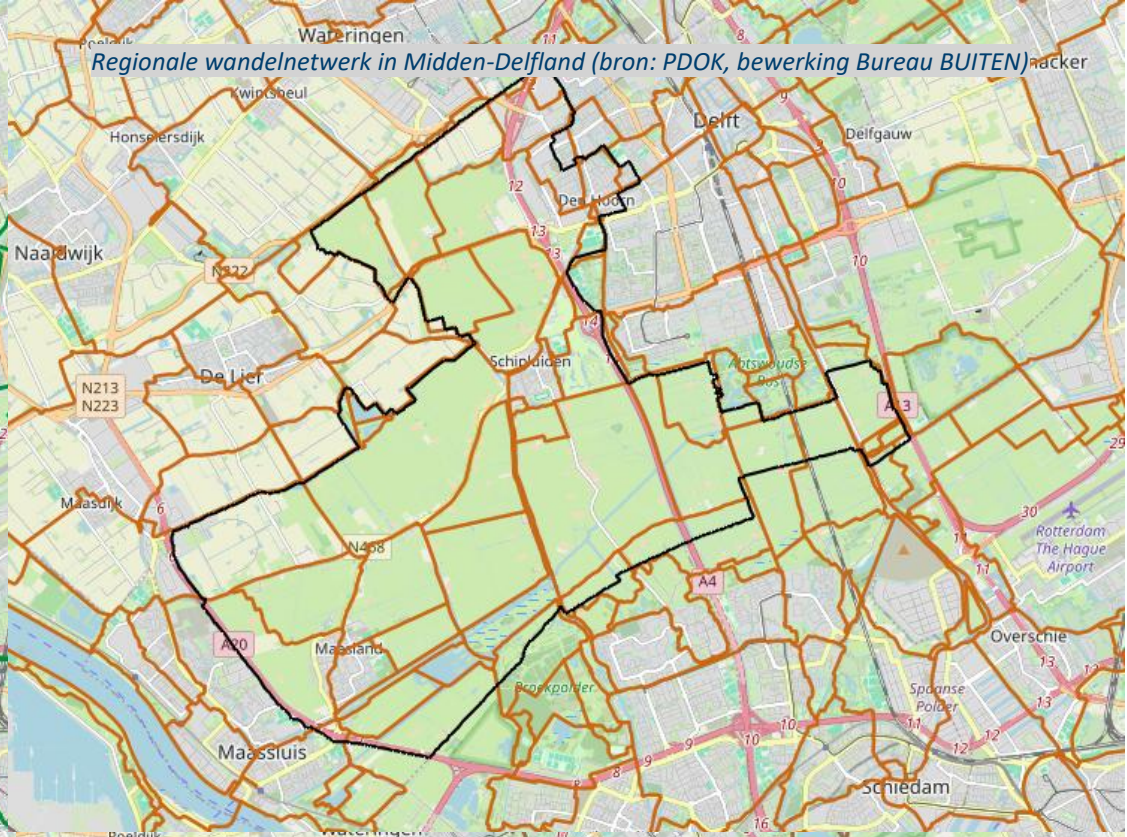
Wandelpaden per vierkante kilometer (bron: ArcGIS Bureau BUITEN)

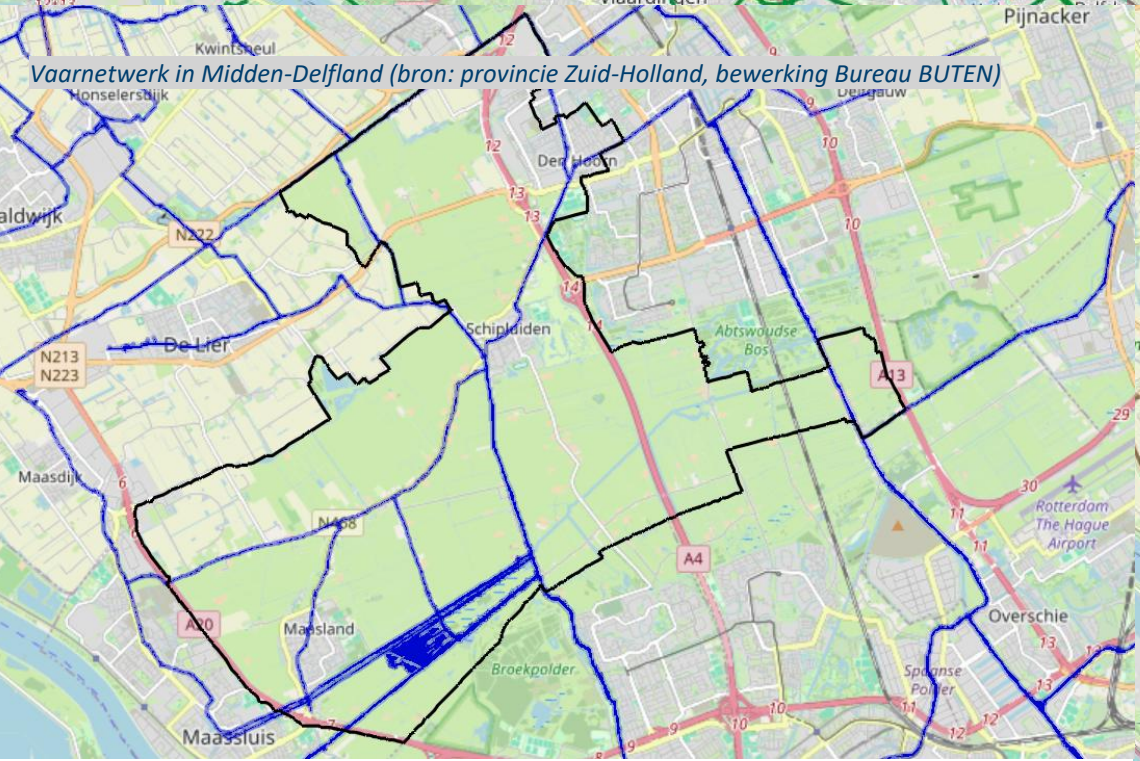
Recreatief fietsnetwerk in Midden-Delfland (bron: provincie Zuid-Holland, bewerking Bureau BUITEN)

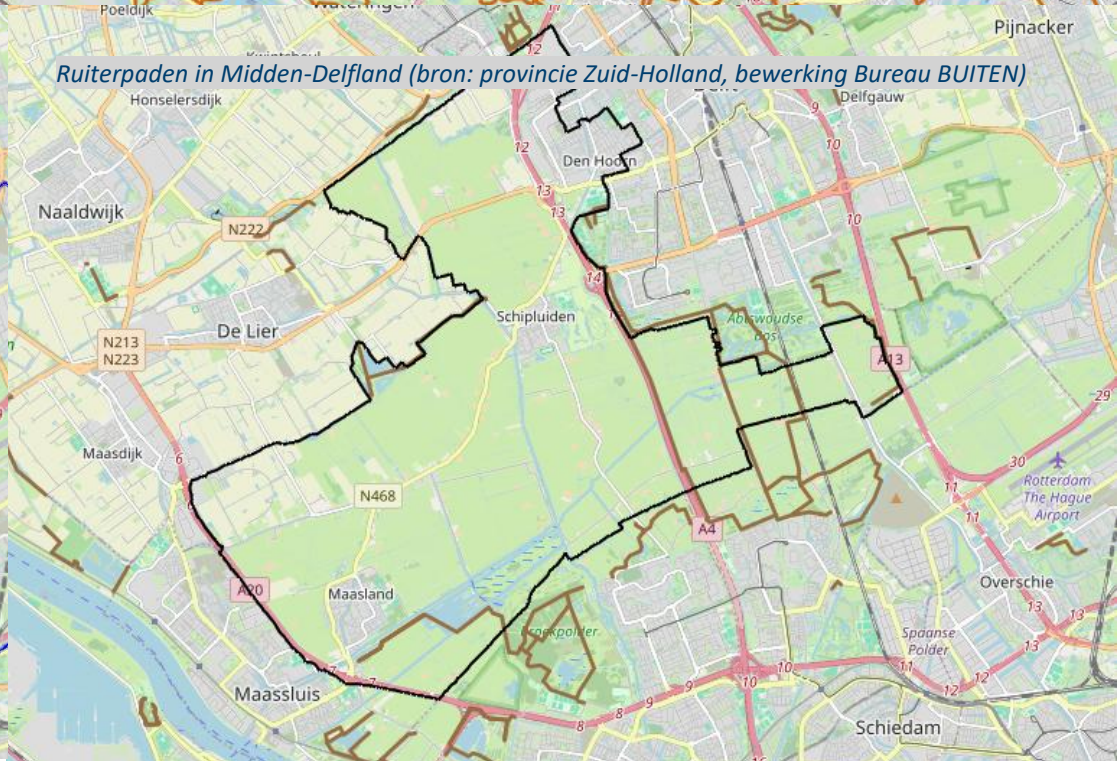
Regionale wandelnetwerk in Midden-Delfland (bron: PDOK, bewerking Bureau BUITEN)

Vaarnetwerk in Midden-Delfland (bron: provincie Zuid-Holland, bewerking Bureau BUTEN)

Ruiterpaden in Midden-Delfland (bron: provincie Zuid-Holland, bewerking Bureau BUITEN)

Vaarnetwerk
Er zijn diverse vaarroutes in Midden-Delfland voor kano's, sloepen en kleine kajuitboten. Het vaarnetwerk bestaat uit knooppunten met bewegwijzering per gebruikersgroep, zoals bij het fietsknooppuntennetwerk. Er is ca. 60 kilometer aan kanoroutes en 30 kilometer aan vaarroutes. Varen met een boot zonder motor mag overal, tenzij met borden anders is aangegeven. Niet op alle wateren mag met een boot met motor gevaren worden. Dit hangt samen met het karakter van Midden-Delfland: grote delen van het gebied zijn aangewezen als stiltegebied en bestaan uit kwetsbaar veenweidelandschap. Het gebruik van gemotoriseerde boten kan hier leiden tot verstoring van rust en natuurwaarden, evenals schade aan oevers en watergangen.

Uit de gesprekken blijkt dat het vaarnetwerk nog beter ingericht kan worden met voorzieningen als aanlegplaatsen, horeca, toiletmogelijkheden, etc. om de recreatieve vaart te versterken, maar ook met betere verbindingen naar omliggende gemeenten. Ook blijkt dat er op piekmomenten overlast is op de vaarwegen door gemotoriseerde boten en jongeren met luide muziek in stiltegebieden. Duidelijke afspraken, informatievoorziening over de regels op de vaarwegen en toezicht is hierbij belangrijk. In dit kader wordt momenteel onder de landschapstafel BPL Midden-Delfland onderzoek gedaan naar duurzaam varen[8].

Ruiternetwerk
BPL Midden-Delfland heeft ca. 45 kilometer aan bewegwijzerde ruiterpaden. Paardrijden is al vanuit de historie belangrijk voor Midden-Delfland: in vroegere tijden werden de paarden ingezet op het boerenland. De ruiterpaden liggen verspreid door Midden-Delfland, met name in het zuiden op de grens van het stedelijk en landelijk gebied. De ruiterpaden maar sluiten niet overal op elkaar aan. Op plekken waar geen ruiterpad of -spoor aanwezig is, moeten ruiters over of langs de openbare weg rijden. Op paden en wegen waar ook ander verkeer kruist, kunnen gebruikers elkaar in de weg zitten.

Skateroutenetwerk
BPL Midden-Delfland heeft een skateroutenetwerk met knooppunten van ca. 90 kilometer lang. Het netwerk gaat over polderwegen en fietspaden in het hele Midden-Delfland gebied en heeft bebording in dezelfde stijl als het fietsknooppuntennetwerk.

Thematische routes
Naast de regionale netwerken, heeft Midden-Delfland ook een aantal thematische routes. Voorbeelden daarvan zijn:

- Thematische wandelroutes van de Midden-Delfland Vereniging: o.a. de Commandeursroute (9 km door de Commandeurspolder), Duifpolderroute (11 km door de Duifpolder) en de Zouteveense route (ca. 12 km tussen Schipluiden en Vlaardingen).
- Thematische fietsroutes zoals de Delflandse trekvaart route, de Delft en de groene polders route, en de Langs de randen van Midden-Delfland route.
- De boodschappenroute van PUUUR Midden-Delfland: een route (per fiets en auto mogelijk) langs diverse agrarische verkooppunten in de gemeente.

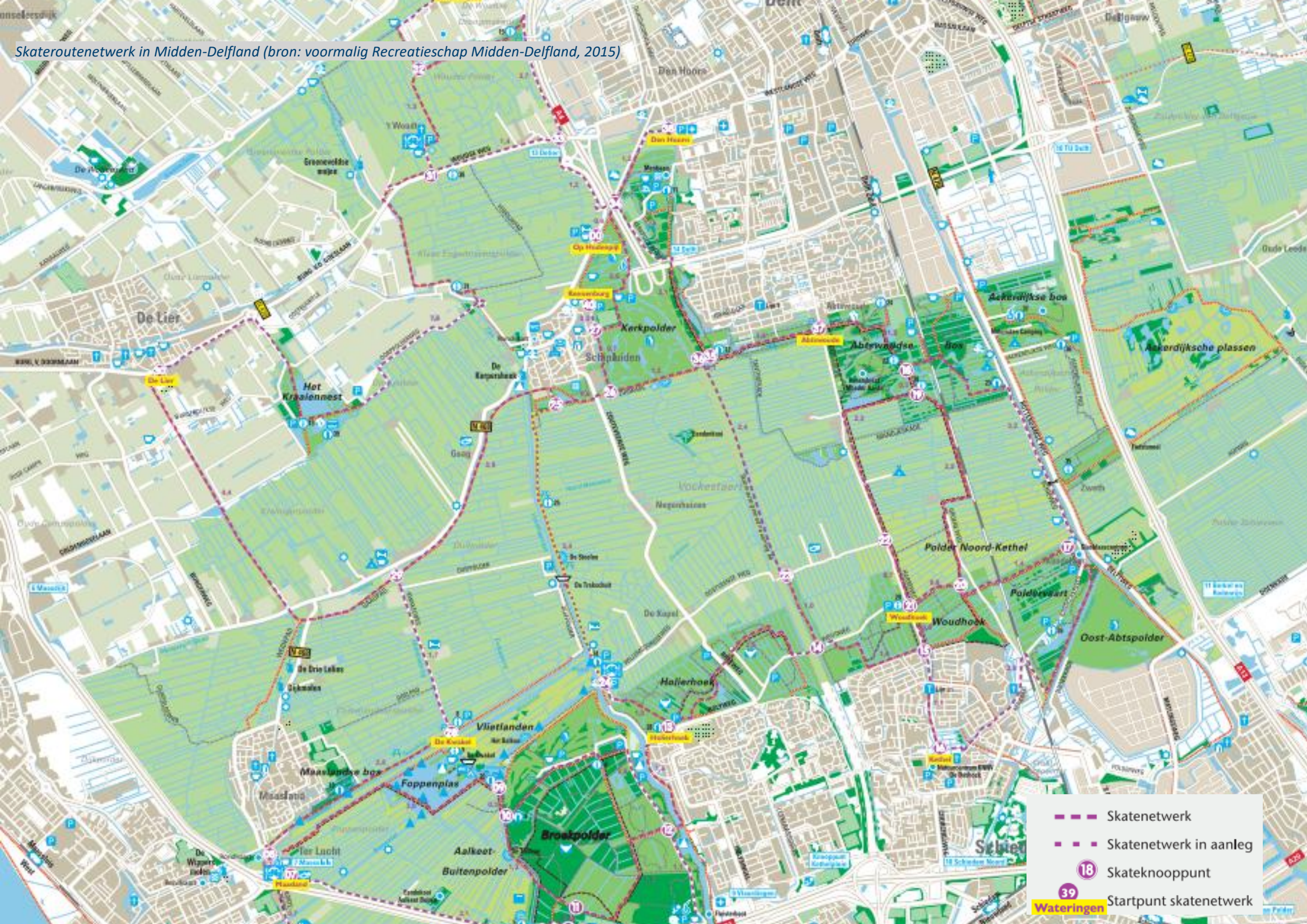
Gebruik van de paden (o.b.v. Strava data)
Op basis van Strava-data is onderzocht welke paden in Midden-Delfland populair zijn voor verschillende activiteiten. De analyse laat zien dat Midden-Delfland aantrekkelijk is voor verschillende sportieve activiteiten. Echter geldt wel dat niet alle recreanten hun activiteiten registreren, waardoor de data niet een volledig representatief beeld geeft voor het totale gebruik van de paden. De gegevens zijn wel bruikbaar om gebruikspatronen en intensief gebruikte paden zichtbaar te maken.

[8] https://www.regiowater.nl/project/duurzaam-varen/

Een aantal inzichten vanuit de Strava-analyse:

- De paden worden door heel de gemeente gebruikt voor wandelen en hardlopen. Beide activiteiten worden m.n. gedaan direct buiten de bebouwde kom.
- Fietsactiviteiten wordt m.n. geregistreerd op de doorgaande wegen, met Schipluiden als belangrijk knooppunt. Kijkend naar typen fietsgebruik maken e-bikes vooral gebruik van grotere, doorgaande wegen, en mountainbikers juist van informele paden in het buitengebied.
- Watersportactiviteiten vinden plaats op de watergangen in Midden-Delfland, waaronder door Schipluiden en Den Hoorn. Het betreft onder meer roeien, kajakken en suppen. Rond de Foppenplas en de Vlietlanden concentreren deze activiteiten zich sterker. In dit gebied worden daarnaast ook regelmatig zwemsessies geregistreerd.
- Naast loop-, fiets- en watersportactiviteiten worden ook andere sporten geregistreerd, waaronder inline skaten. Deze activiteit concentreert zich op een beperkt aantal wegen, wat waarschijnlijk samenhangt met het aanwezige skateroutenetwerk. Binnen de bebouwde kom komt inline skaten relatief weinig voor.

Skateroutenetwerk in Midden-Delfland (bron: voormalig Recreatieschap Midden-Delfland, 2015)

Toeristisch-recreatief aanbod

Gemeente Midden-Delfland heeft logiesaccommodaties, horeca, musea, streekwinkels, voornamelijk van kleinschalige aard. Het aanbod is verspreid over de gemeente, maar concentreert zich met name in de grotere dorpen Schipluiden en Maasland, en de N468 die de gemeente doorkruist. In de gebieden daaromheen is het aanbod beperkter.

Verblijfsaanbod

Midden-Delfland heeft verschillende verblijfsaccommodaties, waaronder:

- Eén hotel (Van Der Valk Hotel Delft A4);
- Meerdere campings (variërend van 14-80 toerplekken);
- B&B's (variërend van 4-22 bedden);
- Groepsaccommodaties.

Dagrecreatief aanbod

Midden-Delfland heeft daarnaast ook verschillende dagrecreatieve voorzieningen. Dit aanbod bestaat grotendeels uit horeca. Midden-Delfland heeft relatief weinig cultureel aanbod.

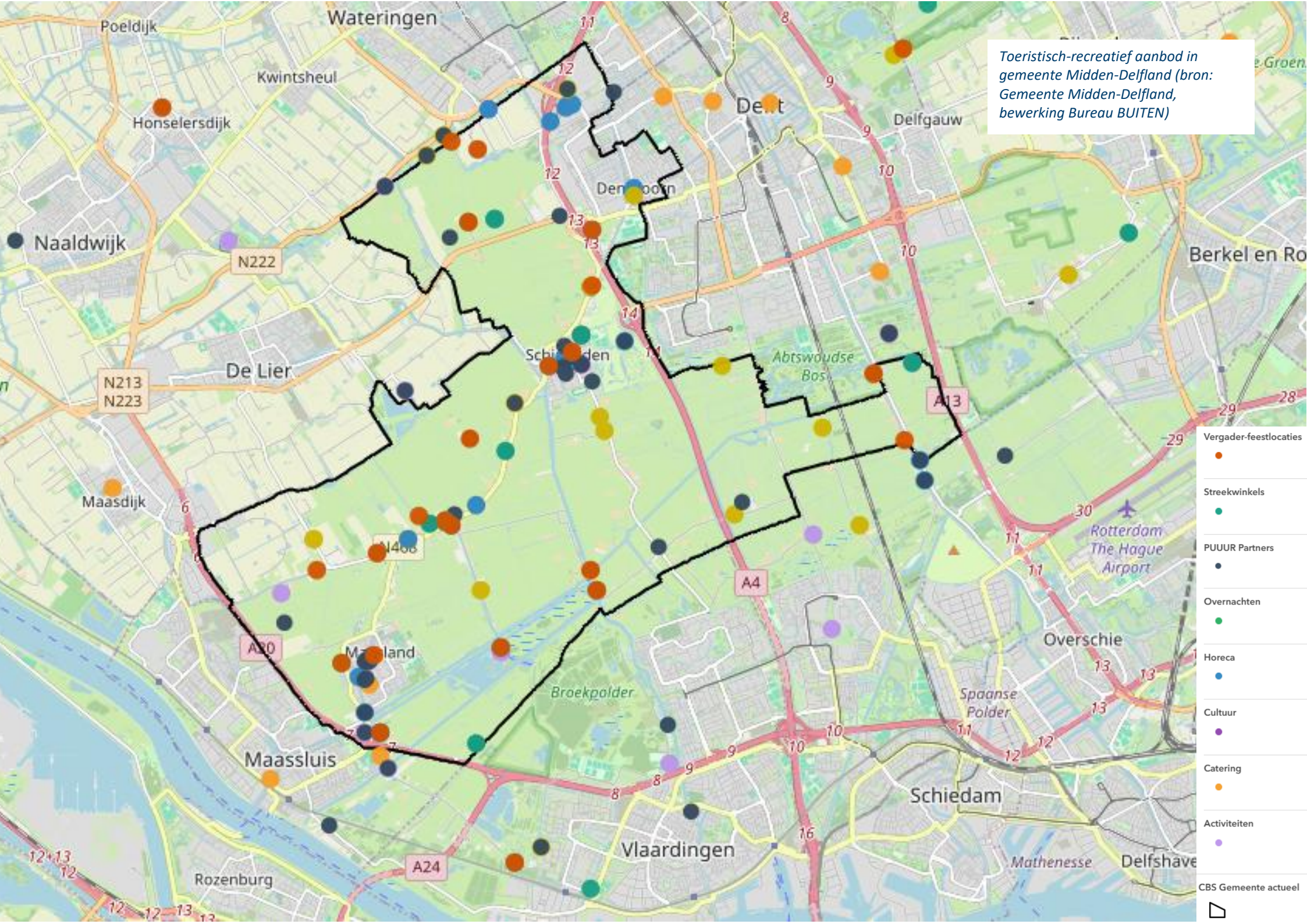
Het dagrecreatief aanbod in Midden-Delfland ziet er als volgt uit:

- Cultureel aanbod (Museum de Schilpen, Museum het Tramstation, Art Centre Delft, Galerie Weerloos);
- Horeca (ca. 35 ondernemingen o.a. cafés, eetcafés, tea- en lunchrooms, ijssalons, diner);
- Catering (o.a. streekproducten, kookworkshops, foodtrucks) waarvan het merendeel binnen Midden-Delfland in Maasland;
- Vergader- en feestlocaties (o.a. trouwlocaties zoals Op Hodenpijl, Oude Raadhuis Schipluiden, Scheepswerf en Rechthuis, vergaderlocaties zoals Hoeve Bouwlust, De Vijverschie en Buitengoed de Uylenburg en feestlocaties zoals De Tuinderij en Brasserie Vlietzicht);
- Agrarische verkooppunten (o.a. Boerderij Landlust, Hoeve Bouwlust, Kaas & Zuivelboerderij van Winden, Hoeve Ackerdijk en Villa Trajecta in Maasland);
- Verhuurlocaties (o.a. voor kano, sloep, waterfiets, step, fiets, etc.).

Evenementen

In Midden-Delfland vinden jaarlijks diverse evenementen plaats die variëren van techniek en cultuur tot natuur en muziek. Voorbeelden zijn:

- WK Kassie Bouwen (een techniekevenement voor BSO-teams);
- Varend Corso (driedaags evenement waar versierde boten door het Westland, Vlaardingen, Maassluis en Delft varen);
- Midden-Delfland Dag (via verschillende activiteiten van ondernemers, verenigingen, etc. het gebied ontdekken);
- Monumentenweekend (gratis toegang tot historische locaties);
- Muziekfestivals zoals Schippop en Meadows;
- Boerenoogstfeest (streekmarkt, demonstraties en activiteiten).

Toeristisch-recreatief aanbod in gemeente Midden-Delfland (bron: Gemeente Midden-Delfland, bewerking Bureau BUITEN)

Bijlage 3: Trends en ontwikkelingen

Trends

1. **Behoefte aan rust, ruimte en betekenisvolle recreatie**

Mensen willen in hun vrije tijd steeds vaker ontsnappen aan de drukte van het dagelijks leven. Door de toenemende snelheid van de samenleving groeit de behoefte aan rust, ontspanning en balans tussen werk en vrije tijd[9]. Ook maatschappelijke onzekerheden en wereldwijde crises versterken deze behoefte. De invulling daarvan verschilt: sommigen zoeken stilte en natuur, anderen kiezen voor ontspannen activiteiten of voor cultuur en authenticiteit. Daarbij worden kwaliteit, beleving en betekenis steeds belangrijker.

Betekenis voor Midden-Delfland:
Deze ontwikkeling sluit sterk aan bij de kwaliteiten van Midden-Delfland. De openheid van het landschap, rust en het agrarische karakter maken het gebied aantrekkelijk voor mensen die tijdelijk willen ontsnappen aan de drukte van het omringend stedelijk gebied. Juist de kleinschaligheid en het authentieke karakter van het groene landschap passen bij deze behoefte.

2. **Meer recreëren en ruimte dicht bij huis belangrijker**

Mensen hebben meer behoefte aan recreatie in een groenblauwe omgeving. Omdat dit gecombineerd moet worden met werk en andere (sociale) verplichtingen, is het steeds belangrijker om dit vanuit huis te kunnen doen. Flexibeler werken maakt dat recreatie zich minder beperkt tot weekenden en vakanties en ook doordeweeks plaatsvindt. Groenblauwe gebieden dichtbij steden krijgen hierdoor een steeds belangrijkere recreatieve functie.

Betekenis voor Midden-Delfland:
Door de ligging tussen Rotterdam, Delft en Den Haag vervult Midden-Delfland een belangrijke functie als dagelijks uitloopgebied voor bewoners uit de regio. Dit vergroot het belang van goede toegankelijkheid, aantrekkelijke routes en een evenwichtige spreiding van recreanten over het gebied.

3. **Routegebonden recreatie en spreiding van bezoekers**

Wandelen, fietsen en varen behoren tot de sterkst groeiende vormen van recreatie. Naast de (elektrische) fiets zijn ook wielrennen, gravelbiken, mountainbiken, steppen en andere vormen van recreatief fietsen populairder geworden. Door het (verdere) elektrificeren van het fietsen, wordt fietsen voor een bredere doelgroep toegankelijk en leggen recreanten langere afstanden af. Dit leidt tot meer drukte op fietspaden en grotere snelheidsverschillen. Routes worden bovendien steeds vaker verbonden aan landschap, horeca, erfgoed en streekproducten en functioneren daarmee steeds meer als complete recreatieve ervaring.

Betekenis voor Midden-Delfland:
Midden-Delfland beschikt over verschillende routenetwerken. Ook hier neemt het gebruik en de snelheidsverschillen op de paden toe. Op zomerse dagen zijn er diverse paden in de gemeente waar piekdrukte ontstaat door veel verschillende gebruikers tegelijkertijd (o.a. de Vlaardingsekade). Dit vraagt om een kwalitatief goede en juiste infrastructuur. Versterking is nodig, onder meer op de oost-westverbindingen en in de breedte, inrichting en veiligheid van paden. Daarnaast groeit de behoefte aan comfort en beleving onderweg. Bij verdere ontwikkeling van routes kan nadrukkelijk worden aangesloten op bestaande voorzieningen en bestemmingen, zoals horeca, winkels, erfgoedlocaties en recreatieve ondernemingen. Daarmee ontstaan aantrekkelijkere route-ervaringen, worden verblijfsduur en bestedingen vergroot en kunnen recreanten beter over het gebied worden gespreid.

4. **Populariteit agrotoerisme en streekproducten**

[9] https://www.recreatie-vakbeurs.nl/vrijetijdstrends-2025-door-goof-lukken/

https://www.vrijetijdskennis.nl/trends/

Agrotoerisme is in opkomst, mede door de groeiende behoefte aan rust, natuur en ruimte. Beleving is belangrijk, evenals duurzaamheid, authenticiteit en de herkomst van producten.
Recreanten vinden het daardoor interessant om kennis te maken met het platteland, de landbouw en streekproducten. Streekproducten versterken de identiteit van een gebied en verbinden landschap, boer, bewoner en bezoeker[10]. Recreanten zoeken bovendien steeds vaker naar het verhaal achter hun voedsel en willen dat op de plek zelf beleven.

Betekenis voor Midden-Delfland:
Voor Midden-Delfland biedt dit kansen om het agrarische karakter van het gebied sterker te verbinden met recreatie. Boerderijwinkels, lokale producten en kleinschalige nevenactiviteiten op erven passen goed bij de identiteit van het gebied en kunnen bijdragen aan de economische vitaliteit van agrarische bedrijven.

5. Vergrijzing
Nederland heeft te maken met vergrijzing. Dit betekent dat het aantal ouderen de komende jaren verder toeneemt. Als gevolg hiervan neemt ook het aandeel van ouderen in de samenleving toe. Deze groep brengt relatief veel tijd buitenshuis door en heeft vaak de voorkeur voor laagdrempelige recreatievormen zoals wandelen en fietsen. Daarbij spelen comfort, bereikbaarheid en rust een belangrijke rol.

Betekenis voor Midden-Delfland:
Midden-Delfland vormt een nabije locatie voor veel (aankomende) senioren die in Midden-Delfland en de omliggende steden woonachtig zijn. Dit vergroot het belang van toegankelijke paden en stad-landverbindingen, voldoende rustpunten en goede voorzieningen langs recreatieve verbindingen.

6. Digitalisering
Digitalisering gaat enorm snel. De keuze voor vrijetijdsbesteding wordt steeds vaker beïnvloed door online informatie, routeplatforms en sociale media. Bezoekers oriënteren zich vooraf digitaal en delen ervaringen online. Goede digitale zichtbaarheid en beleving speelt daarom een steeds grotere rol. Attracties en ondernemers kunnen met digitalisering klantgerichte extra's bieden, bijvoorbeeld digitale elementen zoals augmented en virtual reality.

Betekenis voor Midden-Delfland:
Voor Midden-Delfland betekent dit dat digitale informatie over routes, voorzieningen, streekproducten, activiteiten en recreatieve locaties belangrijk is. Deze moet deelbaar zijn via diverse kanalen en platforms, om bezoekers gericht te informeren en passende doelgroepen aan te spreken. De gebiedsmarketingorganisatie PUUUR Midden-Delfland speelt hierbij een belangrijke rol in het bundelen, ontsluiten en promoten van het recreatieve aanbod en het versterken van de online zichtbaarheid van het gebied.

7. Erfgoedbeleving en lokale identiteit
Bezoekers zoeken steeds vaker naar plekken met een herkenbaar verhaal en een duidelijke identiteit. Erfgoed en cultuurhistorie dragen bij aan de beleving van een gebied en versterken de waardering voor landschap en omgeving.

Betekenis voor Midden-Delfland:
De historische leesbaarheid en indeling van het landschap, molenwerven, dorpen en trekvaarten bieden kansen om erfgoed sterker onderdeel te maken van recreatieve beleving.

Ontwikkelingen

[10] https://www.nbtc.nl/nl/site/themas/nederland-overal-aantrekkelijk/bestemmingsontwikkeling/agrotoerisme

400.000 extra inwoners en toenemende recreatiebehoefte
De komende jaren groeit het aantal inwoners in en rondom Midden-Delfland verder. In de metropoolregio Rotterdam-Den Haag wordt tot 2040 rekening gehouden met circa 400.000 extra inwoners[11]. Daarmee groeit de regionale behoefte aan recreatieruimte, mede doordat mensen vaker en gevarieerder recreëren.

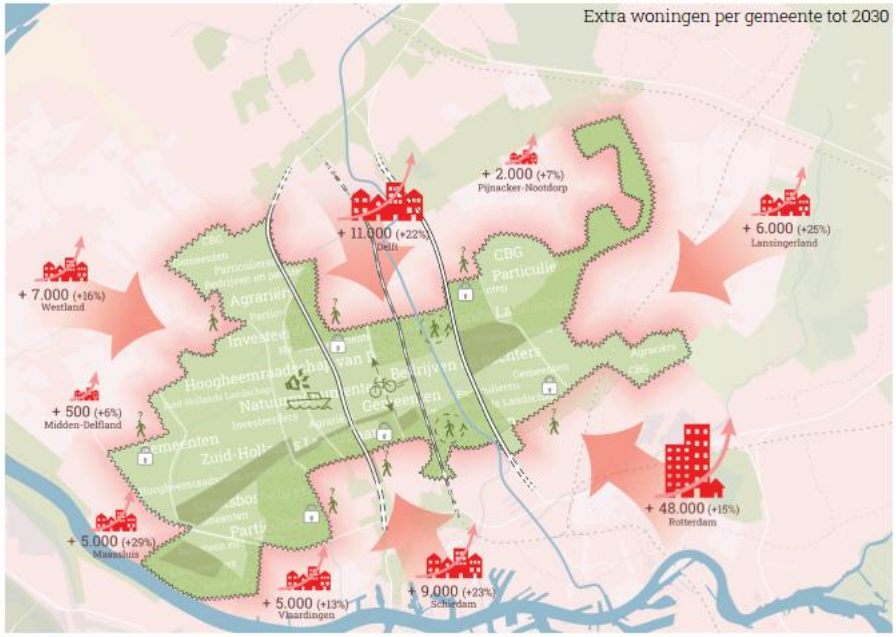
Laagste hoeveelheid groen per inwoner
Inwoners van de MRDH hebben momenteel de minste hoeveelheid groen per inwoner van Nederland, namelijk 46 m^2 groen per inwoner in 2022 en 39 m^2 in 2040, ten opzichte van 281 m^2 groen per inwoner in Nederland (bron: CBS). Midden-Delfland vervult als groen gebied tussen stedelijke concentraties een belangrijke recreatieve functie, waardoor de druk op delen van het gebied verder zal toenemen. Het oppervlak groen in onze regio is nu het laagste van heel Nederland. De urgentie om de kwaliteit van het groen te behouden en te ontwikkelen is hoog.

Tegelijkertijd sluit het huidige recreatieaanbod nog niet overal voldoende aan op de groeiende vraag. Ontbrekende verbindingen/schakels in routenetwerken en infrastructurele barrières, zoals spoor-, water- en snelwegen, beperken bovendien de bereikbaarheid van delen van het gebied. Toekomstige mobiliteitsontwikkelingen, zoals de spoorverdubbeling, zullen deze barrièrewerking verder versterken en vragen om aandacht voor goede en veilige kruisingsmogelijkheden voor recreatieve routes. Stad-landverbindingen (paden en routestructuren) met de omliggende steden zijn wenselijk.

BPL Midden-Delfland heeft hiervoor een strategie afgesproken, gebaseerd op de bestaande recreatiestructuur en het principe van spreiden en verleiden:

- Opvangen van recreanten in de entreegebieden, hen vasthouden en (deels) vanuit die entreegebieden het landschap in geleiden.
- Verbeteren van de recreatieve routestructuur door Midden Delfland.

Figuur 3.1 Extra woningen per gemeente rondom BPL Midden-Delfland tot 2030 (bron: Bureau BUITEN & Urban Synergy, 2023)

Druk op de ruimte
Naast de toenemende recreatieve druk door bevolkingsgroei, neemt ook de druk op de ruimte toe door een stapeling van andere ruimtelijke opgaven. Denk hierbij aan de energietransitie (zoals opwekking en infrastructuur), klimaatadaptatie (waterberging, bodemdaling, hitte), de landbouwtransitie, natuurontwikkeling en biodiversiteitsherstel, mobiliteitsopgaven en verstedelijking. Deze ontwikkelingen vragen niet alleen om extra ruimte, maar ook om een andere inrichting en gebruik van het landschap.

[11] https://mrdh.nl/wat-doen-we/verbeteren-bereikbaarheid/mobiliteit-verstedelijking?utm_source=chatgpt.com

Tegelijkertijd is de ruimtelijke ordening sinds de jaren ’70 en ’80, toen de huidige zonering van Midden-Delfland grotendeels is bepaald, sterk veranderd. Waar destijds functies van elkaar werden gescheiden, ligt de nadruk tegenwoordig op multifunctioneel ruimtegebruik en functiemenging, zoals verwoord in de Nota Ruimte. Dit betekent dat dezelfde ruimte vaker door meerdere functies tegelijk wordt benut.

Voor Midden-Delfland leidt dit tot toenemende spanningen. Waar het gebied bedoeld is als open, groen en agrarisch landschap, vraagt de stapeling van functies om intensiever en meervoudig ruimtegebruik. Niet alle functies zijn echter goed verenigbaar, waardoor keuzes noodzakelijk worden om de kernkwaliteiten van het gebied te behouden.

Klimaatverandering
Klimaatverandering leidt tot hogere temperaturen, langere droge periodes en intensievere neerslag. Dit vergroot de behoefte aan waterberging en aan koele, aantrekkelijke verblijfsplekken in de buitenruimte. Groen en (zwem)water spelen hierin een belangrijke rol voor zowel klimaatadaptatie als recreatie. Het gemeentelijke beleid heeft aandacht voor klimaatadaptatie (o.a. in het Rapport Klimaatstrategie Midden-Delfland 2021-2026, de Toekomstvisie Midden-Delfland 2050, Omgevingsvisie 1.0 en het water- en Rioleringsprogramma 2024-2030). De Uitvoeringsagenda Klimaatadaptatie 2025-2028 van de gemeente geeft uitvoering aan de doelstellingen voor klimaatadaptatie.

Binnen het landschap wordt ingezet op het combineren van klimaatadaptatie en recreatie. Dit betekent onder meer het realiseren van waterbergingsopgaven en het versterken van de beleefbaarheid van groen en water. Actueel is bijvoorbeeld de verkenning naar waterberging in de Klaasengelbrechtpolder/Woudsepolder.

Voor recreatie vraagt klimaatadaptatie om gerichte maatregelen, zoals het creëren van schaduwrijke plekken (bijvoorbeeld door aanplant van bomen) en het realiseren van verblijfsplekken zoals bankjes op koele locaties. Dit draagt bij aan het comfort van recreanten, met name tijdens warme periodes.

Klimaatverandering en bodemdaling vragen daarnaast om een toekomstbestendige inrichting en gebruik van het landschap. Dit kan op termijn leiden tot aanpassingen in het landgebruik en de bedrijfsvoering in de landbouw, waarbij gezocht wordt naar een balans tussen agrarisch gebruik, waterbeheer, natuur en recreatie.

Infrastructuur en mobiliteit
Momenteel wordt gewerkt aan verschillende projecten op het gebied van infrastructuur en mobiliteit:

- Versterken en verdubbelen spoor Delft-Schiedam. Dit heeft gevolgen voor het open polderlandschap en kan barrières vormen voor recreatie en beleving van het gebied. De Landschapstafel BPL ontwikkelde daarom een propositie om de impact op het landschap te beperken en compensatie en inpassing te regelen. Ook worden meekoppelkansen in beeld gebracht. Daarbij liggen kansen om recreatieve routes en verbindingen beter in te passen, zodat rust, openheid en toegankelijkheid behouden blijven en aangepast aan de huidige verkeerskundige eisen.
- Fietsecoduct A13. De MRDH werkt aan een fietsecoduct over de A13, waarmee een nieuwe recreatieve verbinding ontstaat tussen Delft en Ackerdijkse Bos. Bezoekers aan Midden-Delfland zullen gebruik gaan maken van deze verbinding.
- Versterking van recreatieve verbindingen. Binnen de Landschapstafel lopen projecten gericht op verbetering van recreatieve verbindingen, waaronder de oost-westverbindingen, de route richting Ackerdijkse Bos en optimalisatie van wandel- en fietsstructuren. Dit draagt bij aan betere spreiding van recreanten en een grotere toegankelijkheid van het gebied.

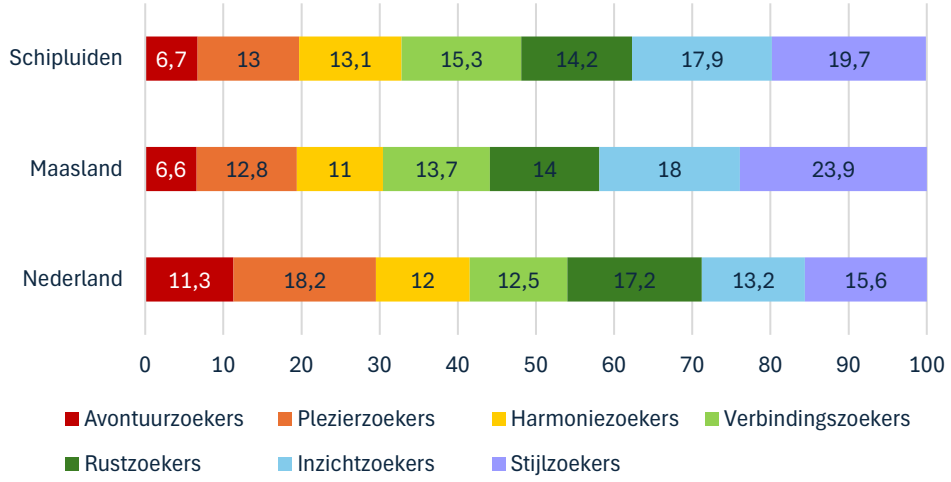
Bijlage 4: Doelgroepen met Leefstijlvinder

De Leefstijlvinder is een manier om recreatief-toeristische doelgroepen te segmenteren. Het model leert ons hoe verschillende typen mensen hun vrije tijd besteden en biedt handvatten om recreanten op basis van hun wensen te sturen. De Leefstijlvinder biedt inzicht in welke leefstijlen er in de regio wonen (vraagzijde). Er zijn 7 leefstijlen, elk met andere wensen en gedrag voor hun vrije tijd.

Inwoners van Midden-Delfland zijn voornamelijk Stijlzoekers

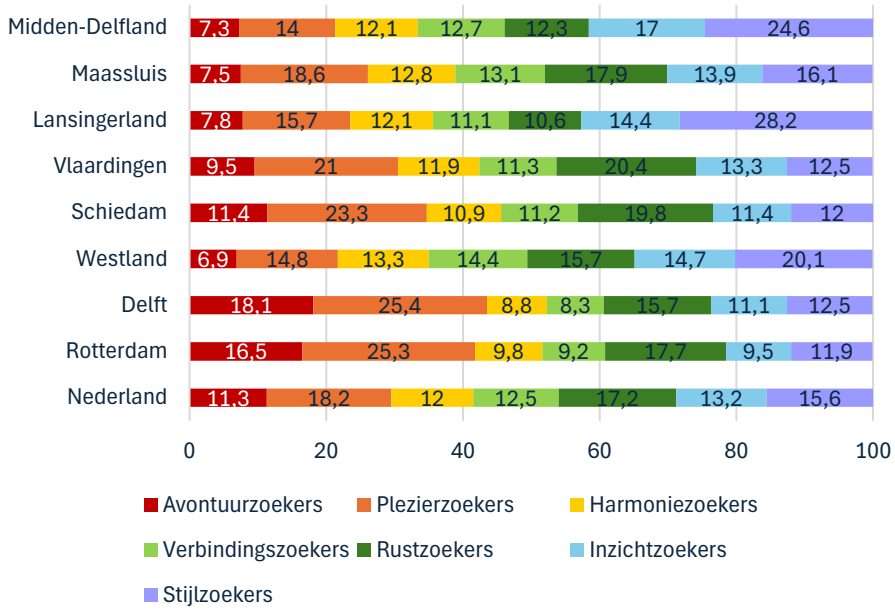
De meest voorkomende leefstijlen onder inwoners van Midden-Delfland zijn stijlzoekers (24,6%), inzichtzoekers (17%) en plezierzoekers (14%). Andere leefstijlen liggen rond de 12-13%, behalve avontuurzoekers want die zijn er sporadisch. In vergelijking met het Nederlands gemiddelde zijn de inwoners van Midden-Delfland vaker stijlzoekers en inzichtzoekers. Minder vaak dan gemiddeld zijn zij avontuurzoekers, plezierzoekers en rustzoekers. Het aandeel harmoniezoekers en verbindingszoekers is gelijk.

Figuur 4.1 Verdeling leefstijlen per woonplaats (bron: Leefstjilvinder)

In vergelijking met omliggende gemeenten heeft Midden-Delfland gemiddeld meer stijlzoekers en inzichtzoekers, en minder plezierzoekers. Andere leefstijlen zijn nagenoeg gelijk met omliggende gemeenten.

Figuur 4.2 Verdeling leefstijlen per gemeente (bron: Leefstijlvinder)

- Stijlzoekers houden van luxe, exclusiviteit en comfort. De stijlzoeker is graag actief bezig in de natuur. Het meer standaard wandelen en fietsen doen zij uiteraard ook, maar minder dan gemiddeld. Stijlzoekers zijn graag sportief en actief bezig, maar willen ook wel graag kennis opdoen. De aanwezigheid van horeca is voor Stijlzoekers van groot belang: na het actief bezig zijn, ook graag even relaxen.
- Inzichtzoekers zijn bedachtzame, introverte, rationele en leergierige mensen. Als ze activiteiten ondernemen doen ze graag nieuwe kennis en inzichten op. Ze gaan graag wandelen en vinden vogels / wild spotten, bezoekerscentra, observatiehutten, natuurlezingen en themaroutes leuk.

- Plezierzoekers maakt het eigenlijk niet veel uit wáár ze zijn, als er maar gezelligheid is. Eropuit met vrienden of familie is heel belangrijk voor de Plezierzoeker. De Plezierzoeker zal minder snel een museum of natuurgebied bezoeken als daar niet ook een horecagelegenheid te vinden is.

In de Recreatieagenda Midden-Delfland is voor de entreegebieden van Midden-Delfland gekeken op welke leefstijlen het beste kan worden ingezet. De strategie is als volgt:

- Schipluiden:
    - Plezierzoekers
- Maasland:
    - Stijlzoekers
- 'Middengebied' van het BPL Midden-Delfland:
    - Verbindings-, Rust- en Inzichtzoeker
- Abtswoudse & Ackerdijkse Bos:
    - Bezoekerscentrum: Harmoniezoekers
    - Delflandhoeve: Avontuurzoekers
    - Art Centre Delft: Inzichtzoekers.
- Schieknoop:
    - Harmoniezoekers

Het 'middengebied' van BPL Midden-Delfland wordt gericht op Verbindings-, Inzicht- en Rustzoekers. Dit zijn de groepen die houden van routegebonden recreatie en rustige voorzieningen. De entreegebieden zijn gebieden met intensievere recreatie en kunnen ingericht worden in aansluiting op de andere leefstijlen (Avontuur-, Plezier-, Harmonie- en Stijlzoekers). Met name de Plezier-, Harmonie- en Stijlzoekers houden van verschillende typen voorzieningen en reuring.

Op de volgende pagina's wordt elke leefstijl uitgebreid toegelicht.

Avontuurzoeker

Deze avontuurlijke en creatieve recreanten zijn voor veel in, zolang het een nieuwe ervaring is of bijdraagt aan hun zelfontwikkeling.

Avontuurlijk, creatief, vrijheid, extravert en ego

Wie zijn de Avontuurzoekers?

Deze recreanten zijn creatief, avontuurlijk, eigenwijs en geïnteresseerd in anderen. Ook omschrijven ze zichzelf als intelligent en ondernemend. Ze vinden het lekker om hun eigen gang te gaan, en vinden het dan ook niet erg om alleen te zijn. Als ze met anderen optrekken, dan zijn dat het liefst creatieve en vernieuwende denkers, of mensen die weten wat ze willen. Ze hechten veel waarde aan vrijheid, uniek zijn en genieten van het leven. 11% van de Nederlanders zijn Avontuurzoekers.

Wat betekent vrije tijd?

Fijn, vrije tijd! Tijd voor zelfontwikkeling, tijd om nieuwe dingen te beleven, tijd om creatief bezig te zijn. En ook: tijd om je leven te overdenken, tijd om je in te zetten voor een ander. Tijd om je leven te verbreden en geïnspireerd te raken. Hoe ze dat doen? Bijvoorbeeld door culturele activiteiten te ondernemen, door een cursus te volgen of vrijwilligerswerk te doen. En, niet te vergeten: lekker naar buiten. Van avontuurlijke outdoor activiteiten tot wandelen in een natuurgebied of op het strand, ze doen het allemaal. En ze doen het vaak: vergeleken met de doelgroepen gaan zij er relatief vaak een dagje op uit in Nederland. Daar willen ze ook best voor reizen: heel Nederland door of naar het buitenland is voor hen geen probleem. Avontuurzoekers trekken graag hun eigen plan en gaan liever niet met grote groepen weg. Ook hoeft voor hen niet van te voren vast te liggen wat er precies gaat gebeuren; juist de ongeplande en last minute dingen zijn zo leuk!

Wat betekent vakantie?

Vakantie is voor deze groep echt een extensie van hun vrije tijd. Dus tijd waar je alles uit moet halen in termen van beleving en ontwikkeling. Tijd waarin je nieuwe dingen moet doen, nieuwe mensen kan leren kennen en inspiratie op kan doen. Dat mag soms best uitdagend en verrassend zijn! We zien dan ook dat deze groep vaker vakanties onderneemt met veel activiteiten. Cultureel, sportief, avontuurlijk, in de natuur of een themavakantie; vooral fijn als het anders is dan anders, en ze het gevoel hebben dat ze het 'echte' lokale leven ervaren. Het is dan ook niet vreemd dat ze veel rondtrekken. En waar ze gaan, zoeken ze het liefst naar bijzondere, gekke of verrassende locaties om te overnachten. Een basic camping, een hostel, (Air)BnB of andere kleinschalige accommodaties passen daar goed bij. Een camping met veel activiteiten en vermaak is juist minder populair. Voor een midweek of weekend kunnen de Avontuurzoekers zich prima vermaken in Nederland. En als het zo uitkomt, dan kan dat ook voor een langere vakantie. Maar meer dan andere groepen zien we dat de Avontuurzoekers voor de lange vakantie het liefst naar het buitenland gaan. Daar is dan toch net wat meer te ontdekken

Hoe zien de Avontuurzoekers er uit?

Avontuurzoekers zijn iets vaker vrouwen (58%), relatief vaak 50 jaar of ouder (47%) en alleenstaanden (32%). Ze verdienen bijna net zo vaak onder modaal (37%) als boven modaal (37%), en zijn hoog opgeleid (58%).

Plezierzoeker

Plezierzoekers houden van feesten en de hort op gaan met vrienden. Een dag niet gelachen, is een dag niet geleefd.

Plezier hebben, vrijheid, extravert, ego/groep

Wie zijn de Plezierzoekers?

Plezierzoekers zijn spontaan, vrolijk en gezellig. Ook omschrijven ze zichzelf als avontuurlijk, impulsief en eigenwijs. Waarden die ze belangrijk vinden zijn uitdaging, uniek zijn en succes in het leven. Ze hebben het liefst veel mensen om zich heen, en trekken er dan ook graag op uit met familie, vrienden en kennissen. Ze houden van leuke dingen ondernemen: voor hen staat plezier hebben in het leven op nummer één. Een dag niet gelachen, is een dag niet geleefd! 18 % van de Nederlanders is plezierzoeker.

Wat betekent vrije tijd?

Vrije tijd is voor de Plezierzoekers tijd om het hoofd leeg te maken, tijd om je te laten gaan, om geëntertaind te worden en nieuwe avonturen te beleven: leuke dingen doen! Daar hoeft geen verder doel achter te zitten, het is genoeg om gewoon vermaakt te worden. Bijvoorbeeld door naar een festival of evenement te gaan, te feesten, of een pretpark te bezoeken. Maar ook de bioscoop, een escaperoom of casino past bij deze groep. Gezelligheid en plezier zijn het meest belangrijk. Spontane plannen, met een groep op pad, op plekken waar veel gebeurt, Plezierzoekers zijn eigenlijk overal wel voor te porren. Ze trekken er dan ook relatief vaak op uit, in vergelijking met de andere doelgroepen. Lang leve de lol!

Wat betekent vakantie?

Ook op vakantie zoeken deze recreanten naar plezier. Ze gaan graag met een gezellige groep (familie of vrienden) op pad. Hoe meer zielen, hoe meer vreugd. En ook: hoe vaker hoe beter. In vergelijking met andere groepen gaan Plezierzoekers vrij vaak op vakantie, zowel in Nederland als in het buitenland. Plezierzoekers kiezen vaak voor een zon-, zee- en strandvakantie, een feestvakantie of een avontuurlijke vakantie. Zo lang het maar gezellig is, en er voor iedereen wat te doen is. Ze vinden het dan ook prettig om te verblijven op een camping met veel activiteiten en vermaak. Daarnaast kiezen ze vaak een bijzondere, gekke of verrassende plek, want Plezierzoekers houden er wel van om nieuwe dingen uit te proberen. Een hostel bijvoorbeeld. Als ze met hun partner op pad gaan, boeken ze graag een romantisch verblijf in een luxe hotel. Bijvoorbeeld als ze een leuke aanbieding vinden, want dat zien ze echt als een sport!

Hoe zien de Plezierzoekers er uit?

Plezierzoekers zijn iets vaker vrouwen (59%) dan mannen (32%). Het zijn veelal jonge mensen tussen 18 en 39 jaar (69%), en veel minder vaak 50+'ers (18%). We zien ook veel gezinnen met kinderen in deze categorie (50%). Plezierzoekers zijn vaak middelbaar opgeleid (45%) en verdienen onder modaal (44%).

Harmoniezoeker

Vrije tijd is tijd voor het gezin, de familie of vrienden. Harmoniezoekers zijn pas echt blij, als iedereen in het gezelschap tevreden is.

Gezelligheid met familie en vrienden, extravert

Wie zijn de Harmoniezoekers?

Harmoniezoekers zijn hartelijke, gezellige mensen, met veel interesse in anderen. Ze omschrijven zichzelf als gemoedelijk, vrolijk en zachtaardig. In het leven hechten ze veel belang aan geborgenheid, gastvrijheid en vriendschap. Ze nemen de tijd voor het gezin, trekken er graag op uit met (of naar) familie, vrienden en kennissen, en vinden een goede relatie met buren en familie heel belangrijk. Het hoeft voor hen allemaal niet zo vreemd; doe maar normaal, dan doe je al gek genoeg. 11% van de Nederlanders zijn Harmoniezoekers.

Wat betekent vrije tijd?

Voor Harmoniezoekers staat samenzijn in hun vrije tijd centraal. Tijd met het gezin, met familie en vrienden, maar ook met de partner: hoe meer zielen, hoe meer vreugd! Eén van de favoriete bezigheden van deze groep? Winkelen! Maar ook voor meer 'actieve activiteiten' zoals zwemmen of een bezoekje aan een dierenpark of pretpark trommelen zij hun vrienden of familie graag op. Naast gezelligheid houdt de Harmoniezoeker ook van rustig aan doen. Zoals heerlijk ontspannen in de sauna. Als ze een dagje op pad gaan, is het belangrijkste dat er voor iedereen wat te doen is, en dat het gezellig is. Daarin kunnen ze ook goed genieten van de kleine dingen.

Wat betekent vakantie?

Ook bij de vakantie(plannen) van de Harmoniezoekers ligt de focus op het gezin. Vakantie is echt tijd voor het gezin, tijd om te genieten, te ontspannen en plezier te maken. Zo gaan ze relatief vaak op een vakantie met veel kinderactiviteiten, of op een familie/vriendenweekend. Dan verblijven ze graag in een huisje op een park met veel voorzieningen. Voor Harmoniezoekers is het op vakantie vooral belangrijk dat er voor iedereen wat te doen is, en dat het gezellig is. Goede praktische voorzieningen zijn dan een prettige randvoorwaarde, en een knusse sfeer is ook een pré. Wel is het belangrijk om rekening te houden met de kosten, vandaar dat deze groep graag op aanbiedingensites kijkt voor inspiratie.

Hoe zien de Harmoniezoekers er uit?

Harmoniezoekers zijn vaker vrouwen (82%), in de leeftijd 35-54 jaar (48%), in een volwassen huishouden met een hoofdkostwinner tussen de 50 en 65 jaar (26%). Ook wonen zij vaker in huishoudens met kinderen tot 12 jaar (29%). Ze zijn vaak middelbaar (56%) of laag (26%) opgeleid, en verdienen vaak modaal (42%).

Verbindingszoeker

Verbindingszoekers zetten zich graag in voor anderen. Daarnaast genieten ze van natuur en knusse sfeer.

Wie zijn de Verbindingszoekers?

Inzetten voor anderen, harmonie, extravert, groep

Verbindingszoekers zijn, bovenal, geïnteresseerd in anderen. Het zijn behulpzame, evenwichtige mensen die zichzelf omschrijven als ‘gewoon’ en hartelijk. Voor Verbindingszoekers zijn gastvrijheid, sociale verbondenheid en ‘doe maar gewoon’ belangrijke waarden. Ze vinden het dan ook belangrijk om een goede relatie te onderhouden met buren en familie, met harmonie en gezelligheid. Er voor elkaar zijn, dat is toch hartstikke normaal? 13% van de Nederlanders is Verbindingszoeker.

Wat betekent vrije tijd?

Vrije tijd betekent voor deze groep zeker geen verspilde tijd. Het is juist tijd die je op een hele nuttige manier kan gebruiken. Bijvoorbeeld door je in te zetten voor een ander, met vrijwilligerswerk of bij een vereniging. Ook zijn Verbindingszoekers graag in beweging: wandelen en fietsen in de natuur vinden ze heerlijk. Tot slot hebben ze ook een duidelijke culturele interesse. Zo zijn ze graag zelf creatief, maar bezoeken ze ook graag een theater of museum. Het liefst gaat de Verbindingszoeker samen op pad, want alleen is ook maar zo alleen. Vrije tijd is voor Verbindingszoekers tijd voor hun partner, familie en vrienden. Ze genieten van de kleine dingen, vinden een authentieke sfeer belangrijk en staan ook open voor verrassingen en nieuwe dingen. Gezelligheid, genieten en ontspanning. Dat is vrije tijd!

Wat betekent vakantie?

Vakantie is ontspanning, genieten en gezelligheid. Rust en stilte, en tijd voor de partner. De ontspanning en rust die ze zoeken, vinden ze vaak in de natuur. Dat kan voor hen ook prima in Nederland, zowel voor een kort verblijf of voor een langere vakantie. Verblijven doen ze dan graag op een

Gezelligheid, genieten en ontspanning in de natuur

camping met goede faciliteiten, of in een bekende hotelketen. Zolang het maar gemoedelijk, knus, kleinschalig en rustig is, met gastvrij personeel. Dan heb je ook wat meer het gevoel dat je het ‘echte’ lokale leven ervaart op vakantie, wat Verbindingszoekers belangrijk vinden. En willen ze een keer iets anders? Dan is de groepsreis een goed alternatief; veel doen en beleven, maar wel lekker makkelijk. En je ontmoet nog eens nieuwe mensen. Gezellig!

Hoe zien de Verbindingszoekers er uit?

Verbindingszoekers zijn iets vaker vrouwen (55%). Veruit de meeste Verbindingszoekers zijn 50 jaar of ouder (80%), en de meeste huishoudens bestaan uit twee personen (49%). We zien in deze groep dus veelal empty nesters. Qua opleiding zijn Verbindingszoekers heel gemiddeld verdeeld vergeleken met de rest van Nederland; zo is 40% hoog opgeleid, 40% gemiddeld en 20% laag. Ook het inkomen is erg gemiddeld, zo verdient 33% onder modaal, 25% modaal en 43% boven modaal.

Rustzoeker

Rustzoekers houden recreatie graag letterlijk en figuurlijk dicht bij huis. Ze zijn het liefst in de eigen, vertrouwde omgeving.

Wie zijn de Rustzoekers?

Recreatie dicht bij huis, veiligheid, introvert en in een groep

Rustzoekers vinden zichzelf hele gewone mensen. Ze omschrijven zichzelf als kalm, behulpzaam, bedachtzaam en zachtaardig. Ze houden van rust en regelmaat, en voelen zich het meest op hun gemak in hun eigen, vertrouwde omgeving. Ze vinden het fijn als ze lekker hun eigen gang kunnen gaan, en vinden het dan ook niet erg om alleen te zijn. Ze houden ervan om op hun gemak thuis te zijn, een beetje te tuineren, te klussen en tv te kijken. Doe maar gewoon, dan doe je al gek genoeg. Rustzoekers vormen 18% van het totaal.

Wat betekent vrije tijd?

Voor deze groep gaat recreëren over tot rust komen, en even geen gedoe. Voor hen hoeft het allemaal niet zo druk en moeilijk. Gewoon lekker rondom het eigen huis iets doen, een beetje tuinieren, wellicht een rondje fietsen of wandelen, dan zijn ze al gauw tevreden. Een lekker dagje voor hen kan ook een middag vissen zijn, of vrijwilligerswerk doen. Ze hoeven niet ver weg te gaan, nieuwe dingen te doen, of zich te omringen met veel andere mensen. In hun vrije tijd genieten ze juist van de rust en stilte, en van de kleine dingen in het leven.

Wat betekent vakantie?

Rustzoekers zijn niet de grootste vakantievierders. Maar als ze wel op vakantie gaan, dan is dat echt met als doel om uit te rusten en bij te komen. Dat kan ook prima thuis. Even lekker rustig aan doen, dat geeft voldoening. Als ze wel buiten de deur slapen, dan vinden ze het fijn om van tevoren zoveel mogelijk te regelen. Dan gaan ze bijvoorbeeld naar een huisje of bungalow op een park met veel voorzieningen. Of naar een bekende hotelketen. Privacy is belangrijk, en het liefst willen deze recreanten zo veel mogelijk met rust gelaten worden. Daarom slapen ze relatief graag thuis.

Hoe zien de Rustzoekers eruit?

Rustzoekers zijn iets vaker tussen 60 en 69 jaar oud (25%) en in een volwassen huishouden met een hoofdkostwinner van 50+ (47%). Ze zijn meestal laag- of middelbaar opgeleid (29% en 45%), en verdienen voornamelijk onder modaal (47%), of modaal (32%).

Inzichtzoeker

Inzichtzoekers willen dingen leren en ervaren, in de natuur en met culturele activiteiten.

Rustig, dingen leren en ervaren, controle, introvert en ego

Wie zijn de inzichtzoekers?
Inzichtzoekers zijn bedachtzame, serieuze en intelligente mensen. Ook omschrijven zij zichzelf als evenwichtig en zakelijk. Ze vinden het niet erg om alleen te zijn, want dan kunnen ze mooi hun eigen gang gaan. De rust en ruimte om hen heen die ze daardoor verkrijgen vinden ze fijn. Belangrijke waarden voor Inzichtzoekers zijn rationaliteit, daadkracht, privacy/rust en 'doe maar gewoon'. Maar ook vrijheid om te doen wat ze willen is erg belangrijk voor ze. Als ze niet op pad gaan naar culturele activiteiten of natuur, dan vinden ze het ook heerlijk om rustig thuis te zijn, een beetje te klussen, TV te kijken en het nieuws te volgen. Ze houden van informatie; 'meten is weten'! 14% van de Nederlanders zijn Inzichtzoekers.

Wat betekent vrije tijd?
Vrije tijd is geen tijd om stil te zitten. Het is tijd voor zelfontwikkeling, tijd die je bewust moet besteden. In deze tijd kun je doen en laten wat je zelf wilt, in vrijheid. Nuttige dingen doen, dingen leren. Daarvoor is rust en stilte ook belangrijk. Inzichtzoekers hebben zo hun vaste activiteiten, zoals museumbezoek en het bekijken van bezienswaardige gebouwen, of wandelen in een natuurgebied. Deze recreanten vermijden liever drukke plekken en gaan, als het even kan, niet met grote groepen weg. Ze trekken graag hun eigen plan. In de natuur bijvoorbeeld, want dat vinden ze prettig.

Wat betekent vakantie?
Ook op vakantie genieten Inzichtzoekers van de natuur, en trekken ze graag rond. Daarnaast besteden ze op vakantie graag tijd aan kunst en cultuur. Het liefst in een klein gezelschap, want dan kun je het beste doen waar je zelf zin in hebt. Overnachten doen ze graag op een plek waar de praktische voorzieningen goed geregeld zijn. Zoals in een bekende hotelketen, in een

bed & breakfast, of stiekem toch gewoon thuis. Want daar vinden ze de privacy, rust en stilte die ze zoeken. Ze gaan minder graag naar een huisje op een park met een vaste formule, al zijn er alsnog af en toe te vinden. Net als tijdens een dagje weg, willen zij op vakantie dingen leren, en genieten van hun vrijheid.

Hoe zien Inzichtzoekers eruit?
Inzichtzoekers zijn relatief vaker mannen (77%) en vaak 60 jaar of ouder (52%). Ze wonen vaker in één (30%) of tweepersoonshuishoudens (47%). Inzichtzoekers zijn relatief vaak hoogopgeleid (66%), en verdienen meestal boven modaal (62%).

Stijlzoeker

Stijlzoekers gaan ervoor: in hun vrije tijd worden ze graag geprikkeld, en zoeken ze de uitdaging op.

Luxe, comfort, exclusiviteit, controle, introvert, ego

Wie zijn de Stijlzoekers?

Stijlzoekers zijn intelligent, zelfverzekerd en doelgericht. Ze hebben een sterk karakter, en omschrijven zichzelf ook wel als zakelijk, ondernemend en leidinggevend. Stijlzoekers zijn graag onder gelijkgestemden, die waarden als ambitie, uitdaging en daadkracht met hen delen. En die waarderen dat de Stijlzoekers zeggen waar het op staat, ook als anderen het daar misschien niet mee eens zijn. Stijlzoekers gaan ervoor in het leven: zowel in hun werk, als in hun vrije tijd worden ze graag geprikkeld, en zoeken ze de uitdaging op. Verveling is niet aan hen besteed. Liever besteden ze hun tijd aan sporten en feesten. Gáán! 15% van de Nederlanders is Stijlzoeker.

Wat betekent vrije tijd?

De actieve en strevende levensstijl van Stijlzoekers komt ook duidelijk naar voren in hun vrije tijd en vakantie. ‘Work hard, play hard’ is het adagium van deze groep. Ze staan eigenlijk overal wel voor open, zolang het ze maar op een bepaalde manier prikkelt. Ze trekken er vaak op uit, en deze dagen kunnen dan ook op veel manieren worden ingevuld. Bijvoorbeeld door zelf actief te sporten, maar een sportwedstrijd bezoeken is evengoed een alternatief. Aan de andere kant vinden Stijlzoekers het ook heerlijk om zichzelf te laten verwennen, en te genieten van exclusieve activiteiten. Minder vaak dan andere doelgroepen bezoeken ze een natuurgebied om te wandelen of fietsen. Al kan ook dat ook voor hen interessant zijn als er bijvoorbeeld een sportwedstrijd of een evenement wordt georganiseerd.

Wat betekent vakantie?

Wie hard werkt, heeft natuurlijk ook behoefte aan vakantie. Stijlzoekers trekken er dan ook vaak op uit om even een paar dagen of langer weg te zijn. Zowel in Nederland als in het buitenland. Ze houden relatief veel van zon-, zee- en strandvakanties en feestvakanties. Zo lang er maar lekker veel te doen is. Daarom is het fijn als er veel activiteiten zijn, en is het ook geen gek idee om met een grote groep op stap te gaan. Voor hen hoort verwend worden en genieten van exclusiviteit bij vakantie. Luxe en comfort is dan ook belangrijk voor deze groep. Ze vinden het ook niet erg om iets meer te betalen, als het dan écht goed is. Stijlzoekers verblijven daarom graag in een luxe hotel of in een AirBnB; dan weet je zeker dat het goed is.

Hoe zien ze Stijlzoekers er uit?

Stijlzoekers zijn relatief vaak mannen (71%), in de leeftijd van 18 t/m 34 jaar (36%). Qua huishouden verschillen Stijlzoekers niet veel van de gemiddelde verdeling in Nederland. Ze hebben iets vaker een huishouden met een kind van 12 jaar of jonger (39%). Het grootste deel zijn volwassenen zonder inwonende kinderen (48%). Ze zijn vaak hoogopgeleid (58%), en verdienen relatief vaak boven modaal (66%).

bureau buiten

economie & omgeving

Wittevrouwensingel 100
3514 AM Utrecht

+31 (0) 30 2318945
info@bureaubuiten.nl

www.bureaubuiten.nl